

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ

"แนวทางการยกระดับการบริหารกระบวนการทำงาน ของชมรมตาดีกาปุสตัม อ.รามัน จ.ยะลา"

โดย นายวาฮับ ดีมูเล๊ะ และคณะ

พฤษภาคม 2549

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ

"แนวทางการยกระดับการบริหารกระบวนการทำงาน ของชมรมตาดีกาปุสตัม อ.รามัน จ.ยะลา"

คณะผู้ทำวิจัย

1. นายวาฮับ ดีมูเล๊ะ โซ๊ะบารู 2. นายยามิง 3. นายอาหามะ จะบากา อามีสา 4. นายหามะ 5. นายต่วนอูเซ็ง บื้อแน 6. นายอับดุลกอเดร์ ดาเฮ 7. นายอนัส แยกาจิ 8. นายอ๊ะหมัด ดอละ เลาะตะโละ 9. นายอิบรอเฮง 10. นายอับคุลกอเคร็ เจะแมงดี 11 นายมะดาโอ๊ะ หะยีละไม 12. นายมาหะมะกูซารี ซิลากง 13. นายมูฮัมหมัด หะยือาหวัง 14. นายอดุลเลาะ สามะ 15. นายกอเซ็ง วามะตะอุ 16. นายมาดูรีดี บาชอลอ

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานภาค

ตาดีกานบวาเป็นสถาบันการศึกษาอย่างของมุสลึมที่มีความผูกพันกันมาช้ำนานควบคู่กับ มัสยิดและชุมชนมุสลิมซึ่งเป็นการศึกษาโดยชุมชน เพื่อชุมชน การเรียนการสอนในตาดีกานั้นมี ความสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของอิสลามเพื่อให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้ ในชีวิตประจำวันอย่างภาสุขเหมาะสมกับวัยอีกทั้งยังเป็นพื้นฐานในระดับสูงค่อไป

ในการนั้นทางผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับตาดีกาโดยเฉพาะผู้สอนได้พยายามสรรหาวิธี แนวทางที่จะยกระดับการศึกษาให้ดีขึ้นไปอีกจึงได้มีการรวมตัวขึ้นในนามชมรมหรือองค์กรเพื่อเป็น แรงต่อรอง ผลักดัน ในการพัฒนาตาดีกาต่อไปดังเช่นเดียวกับชมรมปุสตัมซึ่งรวมตัวกันจาก หลายๆตำบลในละแวกใกล้เคียงเพื่อที่จะยกระดับการศึกษาให้ดีขึ้นไปอีก

ทั้งนี้ทางชมรมปุสตัมก็ได้จัดทำโครงการวิจัยขึ้นเพื่อให้ทราบและเป็นข้อเสนอแนะในการ ปรับปรุงชมรมในการปฏิบัติงานของชมรมในอนาคตต่อไป ถึงแม้ว่างานวิจัยชิ้นนี้ไม่สามารถที่จะ บรรลุเป้าหมายได้ด้วยปัจจัยหรือสาเหตุหลายประการแต่การดำเนินการของตาตีกายังคง ดำเนินการต่อไปและช่วงหลัง ๆนี้โดมีผู้ที่มีความเกี่ยวข้องได้แลเห็นความสำคัญของตาติกากันมาก ขึ้นจึงนับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่ต้องติดตาม จับตาในการเปลี่ยนแปลงของตาดีกาใน อนาคตต่อไปตราบใดที่ไม่ขัดกับหลักการของอิสลาม.

คณะนักวิจัย

สารบัญ

	เรื่อง	หน้า
	คำน้ำ	
	สารบัญ	Η.
	บทที่ 1 บทนำ	1
1.	หลักการและเหตุผล	1
2.	ปัญหาวิจัย	2
3.	วัตถุประสงค์	2
4.	วิธีการดำเนินงานวิจัย	3
5.	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	3
	บทที่ 2 กิจกรรมและงาที่เกี่ยวข้อง	5
1.	กิจกรมที่ 1 เตรียมทีมวิจัย	5
2.	กิจกรมที่ 2 เตรียมทีมวิจัย	6
3.	กิจกรมที่ 3 นำเสนอโครงการวิจัยสู่ชุมชน	7
4.	กิจกรมที่ 4 สรุปผลการดำเนินงานวิจัย	8
	กิจกรมที่ 5 งานและเอกสารที่เกี่ยวข้อง	9
	บทที่ 3 ผลการดำเนินงานวิจัย และงานที่เกี่ยวข้อง	11
	1. บทบาทหน้าที่ทีมงานในการบริหารโครงการวิจัย	11
	2. บทบาท และกระบวนการบริหารชมรม	11
	1. บทบาทชมรมดาดีกาปุสตัม	13
	3. บทบาท์ตาดีกากับสถานการณ์ปัจจุบัน	17
	1. แนวทางการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้	17
	2. การจัดตั้งและดำเนินงานภายใต้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิ	ัการ
	ว่าด้วยศูนย์ การศึกษาประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัด	
	ปัตตานี ยะลา นราธิวาส พ.√. ๒๕๔๘	20

	 ที่นักวิจัยและชุมชนได้เรียนรู้จากการทำวิจัย บทเรียนจากการดำเนินงาน แนวทางการทำงานของของชมรมในปัจจุบัน แนวทางและกิจกรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในพื้นที่ และการพัฒนางานการศึกษาชุมชน สิ่งที่นักวิจัยได้เรียนรู้จากการทำวิจัย 	บทที่ 4 บทเรียนจากการดำเนินงาน แนวทางการดำเน็	^ล ำเนินงานต่อไปของชมรมและสิ่ง		
ที่เ	ักวิ	์จัยและชุมชนได้เรียนรู้จากการทำวิจัย	32		
	1.	บทเรียนจากการดำเนินงาน	32		
	2.	แนวทางการทำงานของของชมรมในปัจจุบัน	34		
	3.	แนวทางและกิจกรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในพื้นที่			
		4	34		
	4.	สิ่งที่นักวิจัยได้เรียนรู้จากการทำวิจัย	35		
	5.	สิ่งที่ชุมชนได้เรียนรู้จากการทำวิจัย	37		

ภาคผนวก

บทน้ำ

หลักการและเหตุผล

แนวคิดที่จะก่อตั้งชมรมตาดีกาเกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ 2540 .หลังจากที่มีการจัด กิจกรรมตาดีกาในพื้นที่ตำบลบือมัง 4 โรง หลังจากนั้นจึงมีการประชุมร่วมกันระหว่างคณะครูตาดี กา และมีการแต่งตั้งคณะทำงานและเรียกองค์กรว่าชมรมตาดีกา ในปี2542 คณะกรรมการได้ เรียกประชุมคณะครูสอนตาดีกาศูนย์ต่าง ๆ ที่อยู่ในละแวก 3 ตำบล คือ ตำบลบือมัง ,ตำบลยะต๊ะ และ ดำบลกาลอ เข้าหารือแนวทางในการรวมกลุ่มร่วมจัดตั้งเป็นชมรมร่วมกัน ทำให้มีสมาชิก เพิ่มขึ้นเป็น 16 โรง จึงเปลี่ยนชื่อชมรมใหม่ว่า "ชมรมตาดีกาสามตำบล" หรือ "ชมรมตาดีกาปุสตัม" ปัจจุบันชมรมตาดีกาปุสตัมตั้งอยู่ที่บ้านโตะมะโดะ ม 2.ตำบลยะต๊ะ อำเภอรามัน จังหวัด ยะลา มีดาดีกาเป็นสมาชิกร่วมจำนวน 25 โรง 18 มัสยิด ครอบคลุมพื้นที่ 5 ตำบล คือ ตำบลบือมัง,ตำบลยะต๊ะ,ตำบลกาลอ,ตำบลโกตาบารู และตำบลบาโงย มีคณะกรรมการบริหาร 19 คน แบ่งออกเป็น 7 ฝ่าย มีวาระการดำรงตำแหน่ง 2 ปี และอยู่ในเครือข่ายสหพันธ์ตาดีกาจังหวัด ยะลา :

การก่อเกิดของชมรมนอกจากสามารถเชื่อมโยงตาดีกาในพื้นที่ให้มีจุดร่วมในการบริหาร จัดการตาดีการร่วมกันแล้ว ชมรมตั้งขึ้นเพื่อให้มีการช่วยเหลือด้านงบประมาณจัดซื้ออุปกรณ์การ เรียนการสอน การจัดกิจกรรมตาดีกาสัมพันธ์ปีละสองครั้ง เพื่อยกระดับการบริหารในโรงเรียนตา ดีกาแค่ละโรงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านการเรียนการสอนแก่โรงเรียน ตาดีกาที่อ่อนแอให้มีความเข้มแข็งขึ้น เพื่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะครูตาดีกาแต่ละโรง และ เพื่อเป็นหน่วยประสานงบประมาณจากภายนอกในการสนับสนุนกิจกรรม 3 ประเภทของชมรม คือ ทุนการศึกษา ทุนส่งเสริมอาชีพ และทุนสวัสดิการผู้ยากไร้

บทเรียนที่การจัดกิจกรรมที่ผ่านมาของชมรมคือ เมื่อปี 2542 ชมรมตาดีกาสามตำบลได้รับ สนับสนุนงบประมาณจากโครงการ SIF (กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม) จำนวน 2.2 ล้านบาท สนับสนุนกิจกรรมของตาดีกาในพื้นที่ 3 ประเภท คือ 1.ทุนการศึกษา 2.ทุนส่งเสริมอาชีพและ 3. ทุนสวัสดิการผู้ยากไร้ และปี 2543 ได้เกิดกลุ่มออมทรัพย์ชมรมตาดีกาสามตำบล โดยการออม ทรัพย์ของครูสอนและเด็กรวมเป็นเงิน 450,000 บาท มาดำเนินกิจกรรมรับจำนองสวนยางพารา และขายของผ่อน นอกจากนั้นมีกิจกรรมการจัด เบรมจริธรรมแก่เด็ก จัดการแข่งขันกีฬา จัดอนา ซีด เป็นต้น.

ดังนั้น จุดแข็งเด่นของชมรมตาดีกาปุสตัม คือก่อตั้งและพัฒนาขึ้นด้วยชุมชนที่มารวมตัว เป็นคณะกรรมการชมรมตาดีกา เรียนรู้การบริหารจัดการกลุ่ม มีการเสริมทักษะในการพัฒนา ด้านต่างๆ คนทำงานทุกคนมีความโปร่งใส สามารถยกฐานะตาดีกาให้มีความกระคือรือรันในการ จัดการปัญหาร่วมกัน ทั้งการจัดการปัญหาโรงเรียนตาดีกาและเด็กร่วมกัน ทำให้ได้รับงบประมาณ จากภายนอก การจัดกิจกรรมกีพาสร้างรายได้แก่โรงเรียนในเครือข่าย ในการพบปะกันของ สมาชิกกลุ่มทำให้ครูผู้สอนมีวิสัยทัศน์ที่เปิดกว้าง(vision)ขึ้น และเป็นจุดรวมพลังที่เข้มแข็ง

อย่างไรก็ตามปัจจุบันชมรมตาดีกาปุสตัมมีปัญหาอุปสรรคหลายประการ คือ
คณะกรรมการขาดความรู้และทักษะด้านการบริหารจัดการองค์กร การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
ในการบริหารและการจัดการองค์กรที่ชัดเจน ที่ผ่านมาคณะกรรมการมาทุ่มเทจริงไม่ถึงครึ่ง บาง
คนมีหน้าที่แต่ไม่ทำงาน ทำให้การทำงานกระจุกอยู่ในตัวบุคคล ขาดการจัดประชุม ไม่เคารพ
ระเบียบชมรม และขาดทิศทางที่ชัดเจน คณะกรรมการบางคนขาดความเชื่อมั่นในตัวเองไม่กล้า
แสดงความคิดเห็น ทำให้สมาชิกไม่เห็นคุณค่าขององค์กร ดังนั้น ทางคณะกรรมการชมรมจึง
ด้องการศึกษาทบทวนบทบาทการทำงานของคณะกรรมการของชมรมตาดีกาตั้งต่ ปี พ.ศ .2543
ถึงปัจจุบัน พร้อมกับศึกษาแนวทางการยกระดับให้ "ชมรมตาดีกาปุสตัม" มีความเข้มแข็ง โดย
กระบวนการเรียนรู้การจัดการปัญหาภายในองค์กรร่วมกัน อันนำไปสู่การจัดการปัญหาตาดีกาใน
พื้นที่ต่อไป

ปัญหาวิจัย

1.บทเรียนกระบวนการทำงานของชมรมตาดีกาปุสตัมที่ผ่านมาตั้งแต่ปี-2543ปัจจุบันเป็น อย่างไร

2. แนวทางการยกระดับการบริหารชมรมดาดีกาปุสตัมให้มีความเข้มแข็ง โดยการเรียนรู้ ร่วมกันของคณะกรรมการชมรมและครูตาดีกาควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์

- 1. เพื่อศึกษาทบทวนบทเรียนกระบวนการทำงานของชมรมตาดีกาปุสตัมตั้งแต่ปี-2543ปัจจุบัน เกี่ยวกับเป้าหมายสูงสุดขององค์กร จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ปัญหา/อุปสรรค และแนวทาง แก้ปัญหาเพื่อยกระดับการบริหารชมรม อันนำไปสู่การแก้ปัญหาตาดีกาในพื้นที่ต่อไป
- 2. เพื่อศึกษาแนวทางการยกระดับการบริหารชมรมดาดีกาปุสตัมให้มีความเข้มแข็ง ทั้งด้านการ บริหารงาน การบริหารบุคลากร การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานสถานที่
- 3. เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้การจัดการปัญหาภายในร่วมกันระหว่างคณะกรรมการชมรม ครู ตาดีกาและคนที่เกี่ยวข้อง ก่อนที่จะลงไปแก้ไขปัญหาตาดีกาในพื้นที่ต่อไป
- 4. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความตระหนักและความเป็นเอกภาพแก่สมาชิกชมรมตาดีกา ปุสตัม 25 โรงเรียน

วิธีการดำเนินงานวิจัย

- 1. จัดเวทีเตรียมทีมวิจัย ทบทวนแนวคิดงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ให้ความรู้ความเข้าใจการ บริหารโครงการ และการบันทึก
- 2. จัดเวทีถอดบทเรียนจากประสบการณ์การบริหารจัดการชมรมตาตีกาปุสตัม ตั้งแต่ปี-2543 ปัจจุบัน ในด้านเป้าหมายสูงสุดขององค์กร โครงสร้างการบริหารและบทบาทหน้าที่, ระเบียบชมรม ,กิจกรรมของชมรม ,ศักยภาพของชมรมและสถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้ง จุดเข็ง จุดอ่อน โอกาส ปัญหาอุปสรรคและการจัดกระบวนการแก้ปัญหาที่เป็นขั้นตอน เดือนละ 2 ครั้ง
- 3. จัดเวทีฟังเสียงสะท้อนจากตัวแทนชุมชนในพื้นที่ดาดีกา 25 โรงเรียน เพื่อวางเป้าหมาย ร่วมขององค์กร แนวทางการจัดการและแก้ปัญหาที่เป็นขั้นตอนเพื่อยกระดับการบริหาร ชมรม อันนำไปสู่การแก้ปัญหาตาดีกาในพื้นที่ต่อไป
- 4. จัดเวทีเพิ่มความรู้ด้านการบริหารจัดการองค์กรอย่างมีส่วนร่วมและเข้มแข็ง แก่ คณะกรรมการชมรมตาดีกาปุสตัม เพื่อยกระดับการบริหารจัดการชมรม โดยเฉพาะด้าน หลักการบริหารงาน การบริหารงบประมาณและการจัดทำการเงิน–บัญชี การบริหาร บุคลากร และการบริหารสถานที่
- 5. จัดเวทีทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้และสรุปจัดทำแนวทางการแก้ปัญหาเพื่อยกระดับการบริหาร ชมรมตาตีกาให้มีความเข้มแข็งร่วมกัน
- 6. จัดเวทีระดมความคิดเห็นและประสบการณ์เพื่อจัดทำแผนงานระยะสั้นและระยะยาวของ ชมรมตาดีกาปุสตัมโดยเฉพาะด้าน
 - 6.1. การบริหารงานชมรมและตาดีกา
 - 6.2 การบริหารงบประมาณและการจัดระบบสวัสดิ์การ
 - 6.3 การบริหารบุคลากร (กรรมการ ครู และเด็ก)
 - 6.4 การบริหารสถานที่และอื่น ๆ
- 7. จัดเวทีสรุปผลการศึกษา เพื่อจัดทำรายงานร่วมกัน อย่างน้อย 3-2 เดือน/ครั้ง
- 8. จัดเวทีจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์
- 9. จัดเวทีนำเสนอผลการศึกษาวิจัยพร้อมมอบประกาศนิยบัตร

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

 ได้ชุดความรู้กระบวนการทำงานของชมรมตาดีกาปุสตัมตั้งแต่ปี-2543ปัจจุบัน เกี่ยวกับ เป้าหมายสูงสุดขององคุ์กร จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ปัญหา/อุปสรรค และแนวทาง แก้ปัญหาเพื่อยกระดับการบริหารชมรมอย่างมีส่วนร่วม อันนำไปสู่การแก้ปัญหาตาดีกาใน พื้นที่ต่อไป

- 2. ได้ทางเลือกในการบริหารจัดการองค์กรที่ดีมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และเป็นรูปธรรม
- 3. ได้เรียนรู้กระบวนการจัดการปัญหาภายในร่วมกันและมีแผนงานร่วมที่ชัดเจน ระหว่าง คณะกรรมการชมรม ครูตาดีกาและคนที่เกี่ยวข้อง
- 4. ได้กระบวนการเสริมสร้างแนวคิดการทำงานที่คิดเองทำเองกระตุ้นการทำงานแก่ คณะกรรมการชมรม ครูตาดีกาและสมาชิกให้เกิดความเข้าใจ รู้ใจซึ่งกันและกัน และมี ความรับผิดชอบร่วมกัน
- 5. กระบวนการวิจัยสามารถเสริมสร้างให้กลุ่มเห็นช่องทางการสนับสนุนจากหน่วยงานภาคื ต่างๆ และมีจิตสำนึกในการพัฒนาชุมชนร่วมกัน

บทที่ 2

กิจกรรมและงานที่เกี่ยวข้อง

กิจกรมที่ 1 เตรียมทีมวิจัย
เรื่อง ชี้แจงและทำความเข้าใจโครงการวิจัย
วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2548
สถานที่ ที่ทำการชมรมปุสตัม
ผู้เข้าร่วมโครงการ นักวิจัย ตัวแทนสกว. ภาคใต้
วัตถุประสงค์

- เตรียมศักยภาพความพร้อมของนักวิจัยและบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบ
- สรรหาที่ปรึกษาโครงการวิจัยและแค่งตั้งผู้รับผิดชอบในการสรรหา
- การดำเนินโครงการวิจัยในการณ์ความไม่สงบปัจจุบัน

กระบวนการดำเนินงาน

- ประธาน (วาฮะ ดีมูเละ) เปิดพิธีกล่าวให้โอวาส ให้แง่คิด ให้กำลังใจในการดำเนินงาน วิจัยให้เห็นความสำคัญของการวิจัยและพยายามทำให้เสร็จตามสัญญา.
- ซี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบและพยายามให้ทำ หน้าที่ของตนเองตามความสามารถ
- ชี้แจง สรรหาที่ปรึกษาโครงการวิจัยและแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการสรรหาที่บรึกษา
- เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นในโครงการวิจัยว่าจะดำเนินการอย่างไรในเหตุการณ์ ความไม่สงบปัจจุบัน
- กำหนดการพบปะการประชุมครั้งต่อไป .
- ปิดการประชุม

ผลการการดำเนินงาน

- นักวิจัยทราบบทบาทหน้าที่ในการวิจัย
- แต่งตั้งให้ ยามิง โซ๊ะบารู, วาฮะ ดีมูเละและอับดุลกอเดร์ ตาเฮ เป็นผู้รับผิดชอบในการ สรรหาที่ปรึกษาโครงการวิจัยโดยให้เป็นผู้ที่ทรงคุณวุฒิเช่น อีมาม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น
- ได้ทราบความคิดเห็นของนักวิจัยในการที่จะดำเนินการในการณ์ความไม่สงบปัจจุบันที่ เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- กำหนดการประชุมพบปะครั้งต่อไปคือวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2548

ปัญหาและอุปสรรค

- การตรงต่อเวลาของนักวิจัย
- สถานการณ์ไม่เอื้ออำนวยในการดำเนินการโครงการวิจัย
- เป็นการเพิ่มหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบของนักวิจัยมากขึ้น
- ความรู้ ความสามารถ ศักยภาพของนักวิจัยแตกต่างกัน

กิจกรมที่ 2 เตรียมทีมวิจัย
เรื่อง การบันทึกข้อมูล การทำหลักฐานการเงินและเตรียมทีมงานที่จะเสนอการวิจัยสู่สาธารณชน
วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2548
สถานที่ ที่ทำการชมรมปุสตัม
ผู้เข้าร่วมโครงการ นักวิจัย ตัวแทนสกว. ภาคใต้
วัตถุประสงค์

- เครียมศักยภาพความพร้อมของนักวิจัยและบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบ
- ให้ทราบถึงการบันทึกข้อมูลและการทำหลักฐานการเงิน
- เครียมคณะทำงานที่จะทำการนำเสนอโครงการวิจัยสู่สาธารณชน

กระบวนการตำเนินงาน

- ประธาน (วาฮะ ดีมูเละ) เปิดพิธีกล่าวให้โอวาส ให้แง่คิด ให้กำลังใจต่อนักวิจัยในการ ดำเนินงานวิจัยให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัยโดยภาพรวม
- ตัวแทน สกว.ภาคใต้ตอนล่างให้ความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายว่ามี หน้าที่การทำงานอย่างไร โดยเฉพาะด้านการบันทึกข้อมูล การเขียนรายงานและ เกี่ยวกับการทำหลักฐานการเงิน การเบิกจ่ายเงินเป็นต้น โดยบอกถึงวิธีการ รูปแบบ การเก็บหลักฐานเป็นต้น ให้ละเอียต ชัดเจน โปร่งใส ถูกต้องเช่นทำฮะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร มีใครบ้างที่เข้าร่วม ทำอย่างไร ผลเป็นอย่างไร เป็นต้น
- ด้วแทน สกว.ภาคใต้ตอนล่างเปิดโอกาสให้ซักถาม ข้อสงสัยหรือสิ่งที่ยังไม่ชัดเจนในแต่ ละฝ่ายที่เกี่ยวข้อง.
- สรรหาและแต่งตั้งคณะทำงานในการที่จะทำการนำเสนอการโครงการวิจัยของชมรม ปุสตัมสู่สาธารณชนและแบ่งหน้าที่ในการทำงานพร้อมกับตั้งวัน เวลา สถานที่ที่จะทำ การนำเสนอโครงการวิจัย.
- กำหนดการประชุมพบปะครั้งต่อไปคือวันที่ 27 พฤษภาคม 2548 -
- ปิดการประชุม

ผลการการดำเนินงาน

- นักวิจัยทราบบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย
- ทราบถึงวิธีการ แนวทางการบันทึกข้อมูลและการทำหลักฐานการเงิน
- ได้คณะทำงานในการที่จะทำการนำเสนอการโครงการวิจัย

- กำหนดการประชุมพบปะครั้งค่อไปคือวันที่ 27 พฤษภาคม 2548 คือวันที่จะทำการ นำเสนอการโครงการวิจัย

ปัญหาและอุปสรรค

- การตรงต่อเวลาของนักวิจัย
- สถานการณ์ไม่เอื้ออำนวยในการดำเนินการโครงการวิจัย
- ผู้เข้าร่วมในกิจกรรมครั้งนี้มาไม่ครุบ

กิจกรมที่ 3 นำเสนอโครงการวิจัยสู่ชุมชน

เรื่อง การนำเสนอโครงการวิจัยสู่ชุมชน

วันที่ 27 พฤษภาคม 2548

สถานที่ ที่ทำการชมรมปุสตัม

ผู้เข้าร่วมโครงการ นักวิจัย ตัวแทนสกว. ภาคใต้ตอนล่าง ที่ปรึกษาวิจัย ตัวแทนตาดีกา ชมรมปุสดัม

วัตถุประสงค์

- เพื่อนำเสนอโครงการวิจัยของชมรมปุสตับสู่สาธารณชน
- เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการ
- เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชมรมปุสตัมกับชุมชน

กระบวนการดำเนินงาน

- ประธาน (วาฮะ คีมูเละ) เปิดพิธีพร้อมกับกล่าวต้อนรับ ชี้แจงทั่วไปเกี่ยวกับชมรปุสตัม และการรับโครงการวิจัยที่จะทำการสำรวจวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การ ดำเนินงานของชมรมปุสตัมพร้อมกับความจำเป็น ประโยชน์และความสำคัญของการ วิจัย
- ตัวแทนสกว. ภาคใต้ดอนล่างแนะนำ ชี้แจงเล่าความเป็นมาของโครงการวิจัยที่จะทำ การสำรวจวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การดำเนินงานของชมรมปุสตัมนี้
- เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมรับรับฟังการนำเสนอดรั้งนี้ให้แสดงความคิด ความเห็น ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานต่อไปของชมรมปุสตัมและประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ การวิจัย
- ยามิงกล่าวสรุปของกิจกรรมครั้งนี้
- ปิดกิจกรรมนำเสนอการโครงการวิจัยของชมรมปุสตัมสู่สาธารณชน

ผลการการดำเนินงาน

- ได้นำเสนอการโครงการวิจัยของชมรมปุ่นตับสู่สาธารณชนให้ทราบ
- ได้รับฟังข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการ
- ได้กระชับความสัมพันธ์ระหว่างชมรมปุสตัมกับชุมชน

ปัญหาและอุปสรรค

- การตรงต่อเวลาของผู้เข้าร่วมโครงการ
- ผู้เข้าร่วมในกิจกรรมครั้งนี้มาไม่ครบตามที่ได้วางเป้าหมายไว้

กิจกรมที่ 4 สรุปผลการดำเนินงานวิจัย
เรื่อง การสรุปผลการดำเนินงานวิจัย
วันที่ 21 เมษายน 2549
สถานที่ ที่ทำการชมรมปุสตัม
ผู้เข้าร่วมโครงการ นักวิจัย ตัวแทนสกว. ภาคใต้
วัตถุประสงค์

- สรุปผลการดำเนินงานวิจัย
- ปิดการวิจัยและทำรายงานให้เป็นเล่ม

กระบวยการดำเนินงาน

- ประธาน (วาฮะ ดีมูเละ) เปิดพิธีกล่าวชี้แจง เล่าความเป็นมาและเป็นไปของการวิจันที่ ผ่านมา สาเหตุของการทิ้งช่วงมานานของการวิจัยจนถึงวันนี้เพื่อที่จะทำการสรุปและ ทำเป็นรายงานส่งพร้อมกับปิดโครงการการวิจัย
- ตั้งประเด็น ถามตอบ ซักถาม อภิปรายและแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ในการยกเลิก ของโครงการวิจัยครั้งนี้เป็นเหตุที่ไม่สามารถดำเนินการให้สำเร็จ
- สรุปผลการดำเนินงาน กิจกรรมต่างๆ ที่ทำการวิจัยเพื่อทำรายงานให้เป็นเล่ม
- สรรหาและแด่งตั้งผู้รับผิดชอบในการที่จะทำรายงานพร้อมกับแบ่งหน้าที่รับผิดชอบและ ตั้งวันเวลาสถานที่ที่จะทำรายงาน
- ปิดการประชุม

ผลการการดำเนินงาน

- นักวิจัยทราบถึงสาเหตุของการยกเลิกของโครงการวิจัย
- ได้คณะทำงานในการที่จะทำรายงานให้เป็นเล่ม
- ได้สรุปผลการดำเนินงาน กิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำการวิจัยทั้งหมดเพื่อเป็นข้อมูลในการทำ รายงาน

ปัญหาและอุปสรรค

- เพิ่มหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบแก่นักวิจัยที่จะทำรายงาน
- ขาดความซ้ำนาญ ความเข้าใจในการทำรายงาน

กิจกรมที่ 5 งานและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ถึงแม้ว่าสถานการณ์ภาคใต้มีความตึงเครียดและเอื้ออำนวยมากนักต่อตาดีกาโดยเฉพาะครู สอนตาดีกา ถึงกระนั้นครูสอนตาดีกาก็มิได้อยู่เฉยในการที่จะพัฒนายกระดับตาดีกาให้ดีขึ้นไปอีก

ด้วยเหตุนี้ทางตาดีกาต่างๆได้ส่งตัวแทนของตาดีกาในแต่ละแท่งเข้าร่วมอบรม สัมมนา ใน ที่ต่างๆในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตาดีกาเพื่อรับทราบ ตอบรับการเปลี่ยนแปลง จุดยืนของตาดีกา , แน่นอนซึ่งรวมไปถึงคณะกรรมการของชมรมปุสตัมและนักวิจัยนี้ไปในตัวด้วยเพราะคณะกรรมการ ของชมรมปุสตัมและนักวิจัยต่างก็มีภาระ หน้าที่เป็นผู้สอน ผู้บริหารอยู่แล้ว .

การเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวนั้นเกิดขึ้นในขณะที่มีการวิจัยนี้ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้อง

กับตาดีกาซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. ที่คณะกรรการอิสลามประจำจังหวัดยะลา

เป็นการอบรมของครูผู้สอนตาดีกาเป็นเวลาสองตั้งด้วยกัน และสิ่งที่ได้จากการเข้าร่วม กิจกรรมดังกล่าวนั้นคือ

- ได้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของตาดีกาในอนาคตทั้งเรื่องโครงสร้างการเรียนการสอนที่ จะเกิดขึ้นในภาคหน้า
- ได้ทราบเกี่ยวกับรายละเอียดของหลักสูตรใหม่ตาดีกาอย่างกว้างๆ
- ได้รับคู่มือหลักสูตรอิสลามศึกษาฟัรภูฮินประจำมัสยิต ฮ.ศ.1426/พ.ศ.2548
- ได้รับคู่มือมาตรฐานและสาระการเรียนรู้หลักสูตรอิสถามศึกษาฟัรภูอีนประจำมัสยิด ฮ. ศ.1426/พ.ศ.2548
- ได้รับคู่มือแนวการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาฟัรฎูอื่นประจำมัสยิด ฮ.ศ.1426/พ.ศ.2548
- ได้รับคู่มือแผนการจัดการการเรียนรู้หลักสูตรอิสลามศึกษาฟัรภูอีนประจำมัสยิด ฮ.ศ. 1426/พ.ศ.2548 ช่วงชั้นที่ 1 ปีที่ 1
- ได้รับคู่มือแผนการจัดการการเรียนรู้หลักสูตรอิสลามศึกษาฟัรภูอินประจำมัสยิด ฮ.ศ.
 1426/พ.ศ.2548 ช่วงชั้นที่ 2 ปีที่ 4

2.มหาวิทยาลัยราชภัฎยะลา

เป็นการอบรม คณะกรรมการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ผู้เข้าประชุมจำนวนศูนย์ละ 3 คน ประกอบด้วยประธานคณะกรรมการ(โต๊ะอิหม่าม) และคณะกรรมการศูนย์ 2 คน สิ่งที่ได้รับ จากการอบรมมีดังนี้

- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ใน จังหวัด ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส พ.ศ. 2548
- ประกาศกุระทรวงศึกษาธิการ เรื่องหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการเบิกจ่าย เงิน อุดหนุนประจำปังบประมาณ 2549
- ได้รับคร่าว ๆเกี่ยวกับหลักสูตรฟัรฏอื่นประจำมัสยิต ฮ.ศ. 1426 / พ.ศ. 2548

- ประกาศจังหวัดยะลา เรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการบริการศูนย์ การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด(ตาดีกา)ระดับจังหวัดระดับอำเภอและระดับตำบลที่อยู่ในสังกัด สพท.ยะลา เขต1

3. โรงแรมลีการเด้นท์ หาดใหญ่

เป็นการอบรมผู้สอนตาดีกาในจังหวัดยะลาที่ได้รับการอุดหนุนงบประมาณตามตาดีกา สัมพันธ์ ประจำปี 2548 ระหว่างวันที่ 18-29 ธันวาคม 2549 ณ โรงแรมลีกาเด้นส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผู้เข้าร่วมโครงการ ศูนย์ละ 2 คน สิ่งที่ได้รับจากการอบรมดังนี้

- ความเป็นมาของตาดีกา
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) ใน จังหวัด ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส พ.ศ. 2548
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการเบิกจ่าย เงิน อุดหนุนประจำปั่งบประมาณ 2549
- ได้รับแบบฟอร์มต่างๆเกี่ยวกับศูนย์ฯ
- ได้รับแบบสำรวจ แบบประเมิน แบบรายงาน

4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1

ประชุมชี้แจคณะกรรมการผู้ประสานงาน ตามโครงการตาดีกาสัมพันธ์ ประจำปี 2549 วันที่ 12 เมษายน 2549

ณ หอประชุมเล็ก สำนักงานเขตการศึกษาพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1 ผู้เข้ารวมโครงการ คือ คณะกรรมการผู้ประสานงานแต่ละตำบล ของเขตอำเภอเมือง รา มัน กนงปีนัง และส่วนที่รับผิดชอบของเขตการศึกษาพื้นที่การศึกษายะสา เขต า ลิ่งที่ได้รับจากการประชุมมีดังนี้

- ได้รับมอบหมายให้ประสานกับศูนย์ของแต่ละตำบลเกี่ยวกับการอบรมครูสอนศูนย์ตาดี กา สำหรับช่วงชั้นที่ 1 และ ช่วงชั้นที่ 2 จำนวนศูนย์ละ 2 คน
- ให้นิเทศ และกรอบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่เข้าโครงการ อบรมหลักสูตรศูนย์ ละ 2 คน ส่งให้ เขตการศึกษาพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1
- ให้สำรวจครูผู้สอนของแต่ละโรงว่ามีจำนวนเท่าไร เพื่อเป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาผู้สอนใน ครั้งต่อไป

บทที่3

ผลการดำเนินงานวิจัย และงานที่เกี่ยวข้อง

1. บทบาทหน้าที่ทีมงานในการบริหารโครงการวิจัย 1.1คณะกรรมการรายชื่อผู้ดำเนินการวิจัยมีดังนี้

1.1M(M2(13)M(13) IRDOMA (COMITION)	UDANIVA
1. นายวาฮับ ดีมูเล๊ะ	หัวหน้าโครงการคนที่
2. นายยามิง โซ๊ะบารู	หัวหน้าโครงการคนที่ว
3. นายอาหามะ จะบากา	หัวหน้าโครงการคนที่
4. นายหามะ อามีสา	ฝ่ายการเงิน
5. นายต่วนอูเซ็ง บือแน	รองฝ่ายการเงิน
6. นายอับดุลกอเคร์ ตาเฮ	รองฝ่ายการเงิน
7. นายอนัส แยกาจิ	เลขานุการ/บันทึก
8. นายอ๊ะหมัด ดอละ	รองเลขานุการ
9. นายอิบรอเฮง เลาะตะโละ	รองเลขานุการ
10. นายอับคุลกอเคร็ เจะแมงคี	ฝ่ายประสานงาน
11. นายมะดาโอ๊ะ หะยีละไม	ฝ่ายประชาสัมพันธ์
12. นายมาหะมะคูซารี ซิลากง	ฝ่ายอำนวยการ
13. นายมูฮัมหมัด พะย็อาหวัง	นักวิจัย
14. นายอดุลเลาะ สามะ	นักวิจัย
15. นายกอเซ็ง วามะตะอุ	นักวิจัย
16. นายมาดูรีดี บาซอลอ	นักวิจัย

1.2การบันทึกข้อมูล

การบันทึกข้อมูลนั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นมากในการวิจัยเพื่อเป็นหลักฐานหรือ เนื้อหาที่ได้จากการ์วิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ก็เช่นกันในการเก็บและการบันทึกข้อมูลทำได้หลายแนวทางเช่น

- การสัมภาษณ์ สอบถามจากประสบการณ์ของกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้แสดงความคิดเห็น ในเรื่องหนึ่งๆ
- การตั้งคำถามและช่วยกันหาคำตอบหรือแนวทาง วิธีแก้ไข ข้อเสนอ เป็นต้น ในการที่ จะแก้ปัญหานั้นๆ
- การได้จากข้อสรุปจากการที่ประชุมหารือ
- การได้มาจากวิทยากร ผู้บรรยายมาให้ความรู้ในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ทั้งนี้ในการบันทึกนั้นจะบันทึกให้ชัดเจนว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร วิธีใด ใครร่วม ผล เป็นอย่างไร ได้อะไรบ้าง เป็นต้น การบันทึกนั้นโดยอาศัยสมุดจดบันทึก การอัดเสียง การ ถ่ายรูป เป็นต้น เหล่านี้ขึ้นกับความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละกิจกรรม.

1.3การจัดทำหลักฐานการเงิน

ในเรื่องด้านการเงินนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีการทำหลักฐานการ ใช้จ่ายให้ชัดเจน โปร่งใส ถูกต้องและตรวจสอบได้ ในการทำหลักฐานทางการเงินของโครงการวิจัย นี้ได้แก่

- ใบเสร็จรับเงิน

เป็นใบที่ใช้ในกรณีที่ได้จากการซื้อสินค้าหรือบริการจากร้านที่มีการเสียภาษีตามกฎหมาย ซึ่งจะเรียกใบเสร็จแต่ละครั้งเมื่อซื้อสินค้าหรือบริการจากร้าน .

- ใบรับรองแทนใบเสร็จรับเงิน

จะใช้ใบรับรองแทนใบเสร็จรับเงินนี้ในกรณีที่ไม่อาจรับใบเสร็จรับเงินได้และใช้กับค่าใช้จ่าย ของนักวิจัยอย่างเดียวในการจัดทำกิจกรรมต่างๆ

- ใบสำคัญรับเงิน จะใช้ใบสำคัญรับเงินนี้ในกรณีที่ไม่มีใบเสร็จรับเงินและใช้กับบุคคลอื่นที่ไม่ได้เป็นนักวิจัย. ตัวอย่างหลักฐานทางการเงินที่ใช้ในโครงการวิจัย

า ใน สำคัญรับเว า		
Turi Mou		
รักสโร(นาย,นาง,นางกัวว)		
ที่อยู่ / สถานที่ค่างาน		
	שורויייייו	
ได้รับเงินจาก โครงการวิจัตเรื่อง " เลเรพางการตกระดับการ จัดเรียดสม"	หวิทารรบรมลาดีตาปุส	ลัม อำเภองานั้น
\$190732	101-31-11	•พczustu
ล่นลินทาง		
ிர்க்க வேட்		
interator 1/		
- imensing		
☐ ấun		
	/	
วามสิน		
สารตักเรา		,
	क्रवर्स	
о о	n4\$6	คู้รับเจี
	a+10	
NA WINE		
(1) กรณีบุคคอธิ้นที่รับเรีย (มีใช่นักวิจัย)		
(2) ใม่ปีในเตรียรับเงิน		

วัน/เดือน/ชื	ราชนะเชียกราชจ่าย	*************************************	1631,001,000
			- 10
		T Unit	
			-
			+
			-
			-
			-
			!
	The second second		
inuit.	น (ด้วชักษว)		
	อรังสับนี้ไม่อาจร็อกในเสร็จเงินจากผู้รับ		HERCAN FOR
บรอบระลู. พวรภ	รีพารขมรบสาดีการ สลัมคล่างมีส่วนร่วม ค้		
		(navo)	
		(
			1
			4
TO I SHOOLE	พีเรียกในเสร็จรับ.วินให้		

		Turi	L			*
ล์งล้าย	do-sign	fleg	110,715	จักรมเลิน(บพ.)	อายมือชื่อ	รวมจำนวนเห็นผู้เจ้าร่วม(คน)
1						
2		SET ELLER				
3						
4					N. Carrier	
5				-		
6						
7						
				_i		
9						
10					-	
11						
2					_	
13						
и						
16						
16						
	รวมเงินทั้งสิ้น	***************************************				
ราพร้า.					นเฏิก เกตเล	ับเงินจากผู้รับใต้ และจ้างเข้าใช่
inthi	SETTIFF HELITH POPULLE	กระหันการหรีหารขบรมหาศึกา	ปุลดังหล่านนี้ส่วนว่าม ค่าเดสา	นั้น จังหวัดธะกา โดยเพี		
					(650)	
					,	

1.4 การบริหารโครงการวิจัยในสถานการณ์ปัจจุบัน

จากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นเป็นเหตุให้หลาย ๆหน่วยงาน องค์กรค่าง ๆต้องชะลอหรือลดบทบาทลงในการจัดกิจกรรมของตนลงเพื่อเป็นการปรับในสภาวะที่ ไม่เหมาะสมและเอื้อยอำนวยซึ่งทางชมรมปุสตัมก็เช่นกันและขณะที่มีการทำโครงการวิจัยนี้อยู่นั้น ทางทีมวิจัยได้ประชุมหารือหาแนวทางที่จะดำเนินการวิจัยให้สำเร็จได้ดังนี้

-เวลาในการทำวิจัย จากเดิมจะทำกันในเวลากลางคืนเพราะทีมวิจัยว่างเว้นจากงานการใน เวลากลางวันมาทำในเวลากลางวันและพยายามหาวันเวลาที่ทีมวิจัยว่างจากงานของตนมากที่สุด เพื่อจะได้ร่วมกันทำวิจัย

-ทีมวิจัยมีการขาดต่อเนื่องในการพบปะ ประชุม จึงเสนอให้มีการกระตุ้น เปิดใจ ให้ กำลังใจซึ่งกันและกัน

-สถานที่ในการพบปะ ประชุม จากเดิมจะจัดที่ที่ทำการชมรมปุสดัมจึงได้เสนอให้มีการ สัญจรในแต่ละพื้นที่ของทีมวิจัยในแต่ละตำบลที่ทำการวิจัย

-ความเป็นสำนึกในการเป็นเจ้าของของโครงการวิจัยซึ่งในการทำงานนั้นเพียงไม่กี่คน จึง เสนอให้มีการปลูกจิตสำนึกในควาเป็นเจ้าของร่วมกัน

-ทีมวิจัยมี๋ผลกระทบภาพพจน์ที่ไม่ดีโดยเฉพาะทางด้านการเงิน จึงเสนอให้มีการเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้และร่วมกันรับผิดชอบ

-สถานการณ์ไม่เอื้ออำนวยและมีความเสี่ยงในความปลอดภัยโดยเสนอให้มีการชี้แจง ทำ ความเข้าใจกับผู้ที่มีความสงสัยและพยามยามให้ความร่วมมือในสิ่งที่ถูกต้อง

2. บทบาท และกระบวนการบริหารชมรม

2.1บทบาทชมรมตาดีกาปุสตัม

1) ประวัติความเป็นมาของชมรมปุสตัม

เดิมทีเดียวตาดีกาแต่ละโรงอยู่กันอย่างกระจัดกระจาย ต่างคนต่างอยู่ จนเมื่อตาดีกาแต่ละโรงมีการพบปะกันครั้งแรกเมื่อตาดีกาตำบลบือมัง 4 โรง จัดการแข่งขันกีพาและกิจกรรมบนเวที เมื่อปี 2540 หลังจากนั้นได้มีการประชุมของคณะครูตาดีกาที่ ศูนย์ตาดีกาเจาะบือมัง ม 1.ต.บือมัง จึงเกิดแนวคิดที่จะก่อตั้งชมรมตาดีกาขึ้น และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการและประธานชมรม เรียกชื่อว่า "ชมรมตาดีกา" ต่อมาคณะกรรมการได้เรียกประชุมคณะครูสอนตาดีกาศูนย์ต่างๆ ที่อยู่ ในละแวก 3 ตำบล เข้าหารือ และได้นำเสนอ แนวทางในการจัดตั้งชมรมประกอบกับได้ชี้แจง ข้อดี ข้อเสียของการมีชมรม จัดที่ศูนย์ได้ะมะโด๊ะ และเมื่อปี2542 ได้ขยายการเปิดรับสมัครศูนย์ตาดีกาต่างๆ เข้าร่วม มีตาดีกาเข้าเป็นสมาชิก จำนวน 16 ศูนย์ และเปลี่ยนชื่อชมรมใหม่ว่า "ชมรมตาดีกา 3ตำบล" หรือ ปุสตัม) ต.บือมัง ,ค.ยะต๊ะ และต.กาลอ(มีตาดีกาเข้าร่วมเป็นสมาชิก เพิ่มขึ้น เป็น 22โรง

ดังนั้น ชมรมจึงเกิดขึ้นเพื่อช่วยเหลือและแก้ปัญหาด้านงบประมาณเป็นสำคัญ กิจกรรมที่ ผ่านมาได้จัดตาดีกาสัมพันธ์ ปีละ 2 ครั้ง เพื่อสรรหางบประมาณสมทบแม่งานซึ่งมีการจับฉลาก จนเมื่อปี 2542 ชมรมตาดีกา 3 ตำบลได้รับโครงการ sif (กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม) งบประมาณ 2.2 ล้านบาท สนับสนุนกิจกรรม 3 ประเภท คือ.1 ทุนการศึกษา.2 ทุนส่งเสริมอาชีพ และ 3 ทุนสวัสติการผู้ยากไร้ และปี 2543 ได้เกิดกลุ่มออมทรัพย์ชมรมตาดีกา 3 ตำบล โดยการ ออมทรัพย์ของคณะครูสอน และเด็กตาดีกา รวมเป็นเงิน450,000 บาท ดำเนินกิจกรรมรับจำนอง สวนยางพารา ,ขายของผ่อน ซึ่งมีคณะกรรมการบริหารชัดเจน

ในปี 2544 ได้จัดสร้างอาคารศูนย์ชมรมตาดีกาขึ้นที่โดะมะโดะ ม 2.ต.ยะต๊ะ อ.รามัน จ.ยะลา โดยใช้งบประมาณของชมรมประมาณ 170,000 บาท ในการจัดซื้ออุปกรณ์ ส่วนการสร้าง อาคารได้แรงงานช่วยกันสร้างของคณะกรรมการชมรมและครูสอนตาดีกา และในปี 2545 ได้มี ศูนย์ตาดีกาเข้าสมัครเป็นสมาชิกเพิ่มเติม เป็น 25 โรง จากมัสยิด 18 มัสยิด ในพื้นที่ 5 ตำบล (ค.บือมัง,ค.ยะต๊ะ,ค.กาลอ,ค.โกตาบารู และต.บาโงย) ปัจจุบันชมรมตาดีกาปุสตัม มี คณะกรรมการบริหาร 19 คน แบ่งออกเป็น 7 ฝ่าย มีวาระการดำรงตำแหน่ง 2 ปี และอยู่ใน เครือข่ายสหพันธ์ตาดีกาจังหวัดยะลา

เป้าหมายของการตั้งชมรม คือ

- -เพื่อยกระดับการบริหารในโรงเรียนตาดึกกาแต่ละโรงให้มีประสิทธิภาพ
- -เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านการเรียนการสอนแก่โรงเรียนตาดีกาที่อ่อนแอให้มีความ เข้มแข็งขึ้น
 - -เพื่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะครูตาดีกาแต่ละโรง
- -เพื่อช่วยเหลือด้านงบประมาณจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอน การจัดกิจกรรมดาดีกา สัมพันธ์ปีละสองครั้ง แก่โรงเรียนตาดีกาในเครือข่ายจำนวน ๒๕ โรง

-เพื่อเป็นหน่วยประสานงบประมาณจากภายนอกในการสนับสนุนกิจกรรม ๓ ประเภทของ ชมรม คือ ทุนการศึกษา ทุนส่งเสริมอาชีพ และทุนสวัสดิการผู้ยากไร้

จุดแข็งของชมรมตาดีกาปุสตัม คือ ก่อตั้งและพัฒนาตัวยคณะกรรมการชมรมตาดีกาเอง ยกฐานะตาดีกาให้มีการกระตือรือรัน ทำให้เรียนรู้การบริหารกลุ่ม)ฝึกทักษะแก่ชมรม(มีการเสริม ทักษะในการพัฒนาด้านต่างๆ คนทำงานโปร่งใส การรวมกลุ่มทำให้มีการพบปะระหว่าง ครูผู้สอนทำให้ครูได้มีวิสัยทัศน์ที่เปิดกว้าง (Vision) ได้แก้ปัญหาโรงเรียนตาดีกาและเด็กร่วมกัน ได้รับงบประมาณจากภายนอก/ กีฬาเสริมทุน มีสมาชิกเพิ่ม และเป็นจุดรวมพลังที่เข้มแข็ง

2) คณะกรรมการบริหารชมรมปุสตัม ชมรมปุสตัมหรือชมรมตาดีการลามตำบลมีรายนามคณะกรรมการการบริหารดังนี้

1ประธานชมรม	นายวาฮับ ดีมูเล๊ะ
2. รองประธาน	นายอับดุลกอเตร์ เจะแมงดี
3. เลขานุการ	นายอาหามะ จะบากา
	นายอุสมาน ยาหะแม
4. เหรัญญิ๊ก	เด๊ะแว เจ๊ะมิ่งบูแม
	อับคุลเลาะ นิริงจือแร
5. ตรวจสอบ	นายมะดาโอ๊ะ หะยีละไม
6. กิจกรรม	นายต่วนอูเซ็ง บือแน
	นายมานะ แยกาจิ
7. วิชาการ	นายกาเซ็ง จะบากา
	นายอ๊ะหมัด ดอละ
8. ประสานงาน	นายอับคุลกอเคร์ เจะแมงคื
	นายอับคุลกอเคร์ ตาเฮ
9. จัดหาทุน	นายยามิง โซ๊ะบารู
	นายกอเซ็ง วามะตะอุ
	นายมูฮัมหมัด หะยือาหวัง

- 3) กิจกรรมต่าง ๆ ที่ชมรมร่วมดำเนินการ จากการดำเนินการที่ผ่านทางชมรมปุสตัมได้มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะในสิ่งที่ เกี่ยวข้องกับตาดีกาที่อยู่ภายใต้ชมรมพอที่จะสรุปโดยรวมอย่างคร่าว ๆดังนี้
 - กิจกรรมตาดีกาลัมพันธ์
 - การจัดแข่งขันกีฬายุวชนเช่นฟุตบอล ตะกร้อ วอลเล่บอล แชร์บอล ชักเย่อเป็นต้น

- การจัดแข่งขันทางวิชาการสำหรับตาดีกาเช่นการตอบคำถาม เขียนตามคำบอก เป็น ดัน
- การจัดแข่งขันทางเวทีแสดงความสามารถองนักเรียนระดับตาดีกาเช่นอานาชีด การ อ่านและท่องจำดัมภีร์อัลกุรอ่านเป็นต้น
- จัดอบรมเยาวชนต้านยาเสพติด
- จัดอบรมครูสอนอัลกุรอ่านในหลักสูตรของกีรออาตี
- กิจกรรมเมนู 5 ทุน SIF เพื่อช่วยเหลือเด็กกำพร้า ผู้สูงอายุและผู้ยากไร้

4) รายได้ของชมรมปุสตัม

- จากผู้มีจิตศรัทธา
- ออมทรัพย์ของชมรม

5) วิธีการท้ำงานของชมรม

- มีการประชุมสามัญประจำปี4 ครั้ง
- มีการแบ่งหน้าที่ให้กับฝ่ายต่างๆ
- มีการแต่งตั้งคณะกรรมการของชมรมโดยการคัดเลือกจากครูตาดีกาต่าง ๆในชมรม
- คัดเลือกที่ปรึกษาจากผู้ทรงคุณวุติเช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อิหม่าม และผู้รู้ในชุมชน
- คณะกรรมการบริหารชมรมมีวาระการดำรงตำแหน่ง 2 ปีแล้วดัดเลือกใหม่

6) ปัญหาและอุปสรรคการทำงานของชมรม

- การประชุม พบปะ ของสมาชิกไม่ค่อยพรงต่อเวลามากนัก
- = สมาชิกบางคนไม่เห็นความสำคัญของชมรมมากนัก
- ขาดกวามเชื่อมั่นในตนเอง
- สมาชิกไม่ค่อยกล้าที่จะแสดงออกความคิดเห็น
- คณะกรรมการชมรมและครูผู้สอนตาดีกามีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบหลาย อย่าง
- การทำงานกระจุกเป็นภาระรับผิดชอบอยู่ที่คนคนเดียว
- การทำงาน การบริหารยังขาดระบบเพราะยังขาดความรู้ในด้านการบริหาร จัดการ
- ขาดสิ่งที่จะมากระดุ้นที่จะเป็นแรงผลักดันในการพัฒนาเช่นหน่วยงานสนับสนุน งบประมาณเป็นต้น
- ความต่อเนื่องของการทำงานของชมรมยังขาดตอนบ้างเพราะสถานการณ์ในพื้นที่ไม่ เอื้ออำนวยในการรวุมกลุ่ม

3. บทบาทตาดีกากับสถานการณ์ปัจจุบัน

3.1 แนวทางการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้

การจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีรูปแบบที่หลากหลาย มีการจัดในการศึกษา หลายประเภท ได้แก่โรงเรียนของรัฐบาล โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมาตรา (1) 15 และ มาตรา(2) 15สถาบันศึกษาปอเนาะ ศูนย์ฝึกอบรมจริยธรรมและศาสนาอิสลามประจำมัสยิด) ตาดี กา (โรงเรียนปริยัติธรรม สำนักศาสนศึกษา สำนักเรียน และศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ซึ่งมี ผู้ได้รับบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียน อีกประมาณ 500000 คน

ด้วยรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลายดังกล่าว ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนสูญเปล่า มีการ ออกกลางคันสูง กระบวนการจัดขาดประสิทธิภาพ ขาดความยึดหยุ่น ขาดความเชื่อมโยง และไม่ สามารถเทียบโอนระหว่างกันได้ เช่นหลักสูตรอิสลามศึกษา ซึ่งทำให้ผู้เรียนต้องเรียนซ้ำ เสียเวลา บางส่วนไม่ได้เรียนด้านวิชาที่เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพและความต้องการของประชาชน ทำให้โรงเรียนของรัฐไม่เป็นที่นิยมของท้องถิ่น และยังส่งผลให้เด็กไทยพุทธและมุสลิมบางส่วนขาดการเรียนรู้ร่วมกัน

1) ยุทธศาสตร์ในการพัฒนา

การจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องยึดหลักการจัดการ ศึกษาบูรณาการกับ วิถีชีวิต อัตลักษณ์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความต้องการทางวัฒนธรรม ความต้องการ ของท้องถิ่นและ ประชาชนที่มีลักษณะเฉพาะ บนพื้นฐานของหลักศาสนา ที่เชื่อมโยงหลักการทาง ศาสนาเข้ากับวิชาสามัญและวิชาชีพ ที่ยึดผู้เรียนและประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยมีการบริหาร จัดการในลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากพื้นที่อื่น

2) แนวทางการดำเนินงาน

มุ่งพัฒนาสถานศึกษาของรัฐให้มีมาตรฐานคุณภาพสูงและพอพียง สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียน นิยมเข้ามาเรียนให้มากขึ้น เน้นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมศักยภาพและความต้องการของ ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้มีการเรียนรู้วิชาศาสนา วิชาอาชีพและวิชาสามัญอย่างสมดุลพัฒนาการ เรียนการสอนภาษาไทย ภาษาจีนและ ภาษามลายูทั้งภาษามลายูท้องถิ่นที่ใช้เป็นสื่อในการ จัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นที่ถูกต้อง

ส่งเสริมสนับสนุนปรับปรุงช่อมแชมสถานศึกษาทั้งรัฐและเอกชนให้อยู่ในสภาพดี มีบรรยากาศที่ ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง ให้มีการประเมินผู้เรียนทั้งด้านวิชาความรู้และจิตพิสัย ทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ผี้เรียนทุกคนให้เรียนสำเร็จการศึกษาตามศักยภาพและความต้องการ ลดอัตราการออกกลางคัน และส่งเสริมการศึกษาต่ออย่างกว้างขวางโดยกำหนดให้มีการจัดระบบ การแนะแน่ง การเทียบโอน ระหว่างสามัญและศาสนา เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่มีความต้องการ ทุกคนใด้เรียนจนสำเร็จปริญญาตรี และสามารถประกอบอาชีพได้ และเปิดโอกาสให้มีการรับผู้จบ ปริญญาตรีทุกคนในพื้นที่จังหวัดชายแดนเข้าปฏิบัติงานราชการ

3) เป้าหมาย

เพื่อพัฒนาการศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคม และความต้องการของผู้เรียน ประชาชน และให้การศึกษามีบทบาทในการเสริมสร้างสันดิสุขใน จังหวัดชายแดนภาคใต้

4) นโยบาย และมาตรการดำเนินงาน

เพื่อให้มีรูปแบบและวิธีการดำเนินงานในการแก้ปัญหาทางการศึกษาที่ชัดเจน มี ประสิทธิภาพ ให้เกิดความเข้าใจร่วมกันของผู้ปฏิบัติและผู้เกี่ยวข้อง ได้กำหนดกรอบยุทธศาสตร์ การดำเนินงานดังต่อไปนี้

5) การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน

5.1ปรับหลักสูตรในสถานศึกษาทุกประเภท ทุกสังกัดให้สอดคล้องกับความต้องการของ ผู้เรียนทั้งไทยพุทธและมุสลิม ในระดับการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.2ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนของสถานศึกษา ทั้งด้านวิชาศาสนา ภาษาไทย ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และภาษาต่างประเทศที่สำคัญๆ เช่นภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษามลายู กลาง และภาษามลายูท้องถิ่น เป็นต้น

5.3เร่งการใช้หลักสูตรบูรณาการและการเทียบโอนการเรียนวิชาศาสนาและวิชาสามัญทุก รูปแบบ

5.4ส่งเสริมการเรียนการสอนสองภาษา) ไทย – มลายูถิ่น (ในโรงเรียนประถมศึกษาโดย จัดทำหลักลูตร สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับท้องถิ่น

5.5ดำเนินการเทียบคุณวุฒทางการศึกษา สำหรับผู้จบการศึกษาจากต่างประเทศที่ยัง ตกค้างให้สามารถใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในประเทศหรือเป็นคุณวุฒเพื่อเข้าทำงานได้ และ ส่งเสริมให้ได้ศักยภาพในการประกอบอาชีพและพัฒนาท้องถิ่น

5.6 เปิดโอกาสให้ผู้สำเร็จปริญญาตรี และผู้สอนศาสนาที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับเข้ามาเป็น ผู้สอนในสถานศึกษาของรัฐ

5.7ส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

6) การพัฒนาการศึกษาของรัฐ

6.1เร่งพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนที่มีชื่อเสียงในอดีตให้มีการพัฒนาคุณภาพอย่างรวดเร็ว

6.2ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในสถานศึกษาของรัฐทุกระดับที่สอด คล้องกับความต้องการของผู้เรียน

6.3จัดตั้งโรงเรียนราชประนุเคราะห์โรงเรียนวิทยาศาสตร์ ใน 3 จังหวัด และจังหงุ๊ดสิ่งขี้ลำ เขตพื้นที่การศึกษาที่3

- 6.4ส่งเสริมให้สถานศึกษาของรัฐร่วมมือกับชุมชนโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในการช่วยเหลือ ดูแลบุตรหลานอย่างใกล้ชิด เป็นฐานในการพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพระบรมราโชวาท "เข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา"
 - 7) การพัฒนาสถานศึกษาเอกชน
- 7.1 โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ เปิดโอกาสให้มีการสอนศาสนาให้มีมาตรฐานเดียวกับ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
- 7.2 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15(1) พัฒนากรรมการมูลนิธิ กรรมการ สถานศึกษา ผู้บริหาร ครู เพิ่มคุณภาพนักเรียน และสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นให้ถูกต้อง
- 7.3 สช.ร่วมกับกศน .สอนวิชาสามัญ และอาชีพในโรงเรียนเอกชนมาตรา15 (2) ที่สอน ศาสนาเพียงอย่างเดียว และสถาบันศึกษาปอเนาะ
 - 7.4เพิ่มระบบการนิเทศโรงเรียนเอกชนให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 7.5ส่งเสริมสนับสนุนการสอนอิสลามขั้นพื้นฐาน (ฟัรภูอีน) ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำ มัสยิค (ดาดีกา) โดยเปิดโอกาสให้ผู้นำศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิ ทางศาสนาในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในการ บริหารจัดทำหลักสูตร หนังสือเรียน ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
 - 8) การพัฒนาอาชีพและการศึกษานอกโรงเรียน
- 8.1จัดการศึกษานอกโรงเรียนกับผู้ไม่จบการศึกษาภาคการศึกษาภาคบังคับ และ การศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี
- 8.2จัดการศึกษา อบรม เพื่อยกระดับการศึกษาของวัยแรงงาน โดยร่วมมือกับภาคี เครือข่าย
- 8.3ร่วมมือกับ สช .ในการสอนวิชาสามัญและอาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 15 (2)และสถาบันศึกษาปอเนาะ
- 8.4จัดเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ให้กับประชาชนเพื่อจบการศึกษาและการศึกษา ต่อ
 - (8.5 จัดสอนภาษามลายูท้องถิ่น ให้กับข้าราชการ ทหาร ดำรวจ และประชาชนทั่วไป
 - 9) การพัฒนาอุดมศึกษา
- 9.1ยกฐานะมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศ และยกระดับวิทยาลัยอิสลามให้เป็นสถาบันนานาชาติ
- 9.2พัฒนาศักยภาพมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ และเร่งเปิดสอนคณะอิสลาม ศึกษา โดยร่วมมื้อกับมหาวิทยาลัยอัล -อัสฮัร ประเทศอียิปต์
 - 🗎 9.3 สร้างความเข้มแข็ง และเร่งขยายเป้าหมายการรับนักศึกษาของวิทยาลัยชุมชน
- 9.4 ส่งเสริมมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาให้มีบทบาทในการพัฒนาบุคลากรให้สถานศึกษา ของรัฐและเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 9.5 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

- 9.6 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในระดับอุดมศึกษาให้มีความเข้มแข็ง สามารถผลิตบัณฑิตทางพระพุทธศาสนาในท้องถิ่น และพื้นที่ใกล้เคียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - 10) การสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคคลากร
 - 10.1 เลื่อนขั้นเงินเดือนให้แก่ข้าราชการผู้ปฏิบัติงานโดยเพิ่มโควตาพิเศษอีกร้อยละ1
 - 10.2 เพิ่มมาตรการ ดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของบุคลากร
- 10.3 จัดทำหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการส่งเสริมความก้าวหน้าของผู้บริหารการศึกษาใน จังหวัดชายแดนภาคใต้
 - 11) การปรับโครงสร้างระบบบริหารจัดการศึกษาให้เป็นเอกภาพ
- 11.1เพิ่มความเข้มแข็งให้ศูนย์บริการการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยการมอบ อำนาจจากส่วนกลางให้สามารถสั่งการ ตัดสินใจแก้ปัญหา บูรณาการงบประมาณ และกำกับ ดิดตามการดำเนินงาน
 - 11.2สร้างความเข้มแข็งให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในการดูแลโรงเรียนเอกชนทุกแห่ง
 - 11.3 พัฒนาระบบข้อมูลการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีประสิทธิภาพ
 - 11.4 พัฒนาระบบการติดตาม ประเมินผล และการรายงายผลที่เข้มแข็ง
- 11.5 พัฒนาระบบข้อมูลบุคลากรในพื้นที่ที่เดินทางไปศึกษาต่างประเทศและส่งเสริมให้มี ส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นตามความรู้ ความสามารถ
 - 12) เงื่อนไขความสำเร็จ
 - 12.1 ต้องระดมทรัพยากรทุกภาคส่วนในกระทรวงศึกษาธิการ
 - 12.2 ต้องร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับฝ่ายความมั่นคง
 - 12.3 ต้องคำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
- 3.2การจัดตั้งและดำเนินงานภายใต้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศูนย์ การสึกษาประจำมัสยิด (ตาดีกา)ในจังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาส พ.ศ.๖๕๔๘

เพื่อเป็นการสนับสนุนการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำ มัสยึด (ตาดีกา) ในจังหวัดปัตตานียะลา นราธิวาส มาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ .๒๕๔๒ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญัติ ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.๒๕๔๖ และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๘ เรื่องการรับโอนภารกิจการอูแลส่งเสริมตาดีกาใน ๓ จังหวัดสายแดนภาคใต้ กระทรวงศึกษาธิการจึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศูนย์การศึกษาอิสลามประจำ มัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัด ยะลา นราธิวาส พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๒ ระเบียบนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๔๔๘ เป็นต้นไป
บรรดาระเบียบ ข้อบังคับหรือคำสั่งอื่นใดที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้
ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

"ศูนย์ หมายความว่า ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) จังหวัดชายแดนภาค ใต้ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส

ผู้สอน หมายความว่า ผู้ให้การอบรมหรือเรียนในศูนย์ ผู้เรียน หมายความว่า ผู้เข้ารับการอบรมหรือเรียนในศูนย์

สำนักงาน หมายความว่า สำนักบริหารคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานกรรมการการศึกษาเอกชน ตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน แล้วแต่กรณีหรือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

นายทะเบียน หมายความว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย เขตตรวจราชการ หมายความว่า เขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการเขตที่ ๑๘ ประกอบด้วยจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส โดยมีสำนักผู้ตรวจราชการประจำ เขตตรวจราชการที่ ๑๒ เป็นที่ตั้งสำนักงาน

ข้อ ๔ ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจวินิจฉัยซี้ขาด ปัญหาหรือ ข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการใช้ระเบียบนี้

1. การจัดตั้งและดำเนินการ

-การจัดตั้งศูนย์ มีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- (1)เป็นมัสยิด ที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม
- (2)มีคณะกรรมการบริหารศูนย์ (3)มีอาคารสถานที่ และบริเวณในเขตชุมชนนั้นที่เหมาะสมในการดำเนินการ

มือาคารสถานที่ และบริเวณในเขตชุมชนนนทเหมาะสมในการตาเนนการ -สูนย์มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) จัดการศึกษาอบรม จริยธรรมดลอดจนจัดกิจกรรมด้านศาสนาและประเพณีที่ดีงามของ ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
- (2) จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับสูนย์ อิหม่ามประจำมัสยิด ผู้สอน ผู้เรียน
- (3) รายงานผลการจัดการเรียนการสอนประจำปีต่อสำนักงาน

-อิหม่ามประจำมัสยิดยื่นขอจัดตั้งศูนย์ต่อนายทะเบียนโดยได้รับความเห็นชอบ จากคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด

ให้นายทะเบียนออกใบอนุญาตการการจัดตั้งศูนย์ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ ได้รับคำร้องพร้อม เอกสารที่ครบถ้วน ตามแบบที่กำหนด -การเลิกศูนย์ ให้อิหม่ามประจำมัสยิดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ มัสยิด ยื่นคำขอต่อนายทะเบียน และรายงานให้คณะกรรมการอิสลามอิสลามประจำจังหวัดทราบ ทรัพย์สินของศูนย์ให้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของมัสยิด

2. การบริหาร

- คณะกรรมการบริหารศูนย์ระดับเขตตรวจราชการ โดยมีผู้ตรวจราชการ กระทรวงศึกษาธิ การ และมีกรรมการจำนวน ๑๙ คน ประกอบด้วย
- (1)ประธานศูนย์ประสานงานคณะกรรมการอิสลามอิสลามประจำสามจังหวัดชายแดน ภาคใต้ เป็นประธานกรรมการ
 - (2) ประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดจำนวน ๒ คน
 - (3) ประธานศูนย์ประสานงานชมรมตาดีกาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
 - (4) ประธานชมรมตาดีกา ระดับจังหวัดจำนวน ๓ คน
 - (5) ประธานชมรมอิหม่ามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๓ คน
 - (6) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานจำนวน ๑ คน
 - (7) ผู้แทนสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจำนวน ๑ คน
 - (8) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน ๖ คน
- (9) ผู้อำนวยการสำนักผู้ดรวจประจำเขตตรวจราชการเขตที่ ๑๒ เป็นกรรมการและ เลขานุการ

-คณะกรรมการบริหารศูนย์ระดับเขตตรวจราชการ มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดแนวทางการบริหารจัดการ และติดตามประเมินผล
- (2) จัดทำหลักสูตรตาดีกาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- (3) ให้คำแนะนำสนับสนุนส่งเสริมการสอนอิสลามศึกษาของศูนย์ร่วมกับ คณะกรรมการบริหารศูนย์ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับตำบล
- (4) เสนอแนะการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของศูนย์ในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ต่อสำนักงาน
- (5) ปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

- การประชุมของคะกรรมการบริหารศูนย์ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่า กึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดจึงเป็นองค์ประชุม

ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุมให้กรรมการที่มาประชุมเลือก ประธานคนหนึ่ง เป็นประธานที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุม ให้ถือเสียงข้างมากกรรมการคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการ ลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานที่ประชุมออกเสียงเพิ่ม เสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ชาด -คณะกรรมการบริหารศูนย์ระดับจังหวัดจำนวน ๑๑ คน ประกอบด้วย

- (I) ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้แทนที่ ผู้ว่าราชการ จังหวัด มอบหมายเป็นประธานกรรมการ
- (2) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- (3) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- (4) ผู้แทนคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด จำนวน ๑ คน
- (5) ผู้แทนชมรมตาดีการะดับจังหวัดจำนวน 🖢 คน
- (6) ผู้แทนชมรมอิหม่ามระดับจังหวัดจำนวน 🖢 คน
- (7) ผู้อำนวยการสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
- (8) รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต ๑ ที่รับผิดชอบการศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการให้บุคคลตาม(๒) (๓) (๔)(๕) (๖) และ(๗)เป็น กรรมการ และให้คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ชมรมอิหม่ามระดับ จังหวัด ชมรมตาดีการะดับจังหวัดแล้วแต่กรณีคัดเลือกผู้แทนตามวรรคหนึ่ง (๔) (๕)และ (๖)

-คณะกรรมการบริหารศูนย์ระดับจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดแนวทางการพัฒนาศูนย์ให้สอดคล้องกับแนวทางที่คณะกรรมการ บริหารศูนย์ระดับเขตตรวจราชการกำหนด
- (2) ระคมทรัพยากรและประสานงานหน่ายงานภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาศูนย์
- (3) แนะนำ สนับสนุน ส่งเสริมศูนย์ร่วมกับคณะกรรมการบริหารศูนย์ระดับอำเภอ และระดับดำบล
- (4) นิเทศคิดตามประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์และรายงานต่อคณะ กรรมการบริหาร ระดับเขตตรวจราชการ
- (5) ปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

-คณะกรรมการบริหารศูนย์ระดับอำเภอจำนวน ๙ คนประกอบด้วย

- (1) นายอำเภอหรือปลัดอำเภอที่ได้รับมอบหมายเป็นประธานกรรมการ
- (2). ผู้แทนสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดในพื้นที่จำนวน ๑ คน
- (3) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จำนวน ๒ คน
- (4) ผู้แทนกรรมการอิสลามจังหวัด จำนวน ๑ คน
- (5) ประธานชมรมอิหมามระดับอำเภอ
- (6) เจ้าหน้าที่วัฒนธรรมระดับอำเภอ
- (7) เจ้าหน้าที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามอบหมายเป็นกรรมการและเลขานุการ
- (8) ประธานชมรมตาดีการะดับระดับอำเภอ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้บุคลตามให้บุคคลตาม(๒) (๓) (๔)(๕) และ(๖) เป็นกรรมการ ให้นายอำเภอดำเนินการคัดเลือกผู้แทน(๒) และ (๓) ในพื้นที่และคณะกรรมการอิสลามประจำ จังหวัดเลือกผู้แทนตาม (๔)

-คณะกรมการบริหารศูนย์ระดับอำเภอมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) ระดมทรัพยากรและประสานงานหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาศูนย์
- (2) นิเทศติดตามประเมินผลดำเนินงานของศูนย์และรายงานต่อคณะ กรรมการบริหารศูนย์ระดับจังหวัด
- (3) กำหนดแนวทางการพัฒนาศูนย์ในระดับอำเภอให้สอดคล้องกับระดับจังหวัด
- (4) กำกับดูแลการใช้จ่ายเงินของศูนย์
- (5) ปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย -คณะกรรมการบริหารศูนย์ระดับตำบล จำนวน ๗ คนประกอบด้วย
- (1) นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประธานกรรมการ
- (2) ปลัดดำบล
- (3) กำนั้น
- (4) ผู้แทนอิหมามระดับตำบล จำนวน ๑ คน
- (5) ผู้แทนผู้สอนตาดีกา จำนวน ๑ คน
- (6) ผู้บริหารสถานศึกษา ที่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามอบหมาย เป็นกรรมการและเลขานุการ
- (7) ผู้แทนชมรมตาดีกา ระดับตำบล จำนวน ๑ คนเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ ให้บุคคลตาม(๙) (๕) (๗)
 - -คณะกรรมการบริหารศูนย์ระดับตำบลมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (1)ประสานส่งเสริมการพัฒนาศูนย์ในพื้นที่รับผิดชอบ
- (2) ระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาศูนย์
- (3) นิเทศติดตามประเมินผลและรายงานต่อกรรมการบริหารศูนย์ระดับอำเภอ
- (4) ปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

-คณะกรมการบริหารศูนย์ ประกอบด้วยอิหม่ามประจำมัสยิดเป็นประธานโดย ดำแหน่งและกรรมการอื่น จำนวนไม่น้อยกว่า ๖ คนแต่ไม่เกิน๑๒ คน โดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการประจำมัสยิด โดยมีผู้สอนตาดีกาที่อิหม่ามแต่งตั้งเป็นกรรมการและเลขานุการคณะ กรรมการบริหารศูนย์ตามวรรคหนึ่ง มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๔ ปีพันวาระแล้วอาจได้รับการ แต่งตั้งถึกได้

-คณะกรรมการบริหารศูนย์มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) ดำเนินการบริหารศูนย์ให้สอดคล้องกับแนวทางคณะกรรมการบริหารศูนย์ในทุก ระดับ
- (2) จัดการศึกษาอบรมให้แก่ผู้เรียนตามหลักสูตร
- (3) ส่งเสริมและพัฒนาผู้สอนให้จัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
- (4) ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งและถอดถอนผู้สอน
- (5) รายงานผลการดำเนินงานของศูนย์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- (6) ดำเนินงานอื่นๆตามที่ได้รับมอบหมาย

3. คุณสมบัติของผู้สอน

-ผู้สอนมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทย
- (2) มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป
- (3) มีความรู้วิชาสามัญ ไม่ค่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับ หรือเทียบเท่าตามที่กำหนดใน แผนการศึกษาแห่งชาติ หรือกฎหมายว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับแล้วแต่กรณี และมี ความรู้ด้านศาสนาอิสลามไม่ต่ำกว่าชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ ๓ โดยผ่านการ รับรองจากคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด
- (4) เป็นผู้มีความเลื่อมใสในการปกครองระดับประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุขและดามแนวทางของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

-อิหมามประจำมัสยิดแต่งตั้งถอดถ้อนผู้สอน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ บริหารศูนย์ และรายงานการเปลี่ยนแปลงต่อนายทะเบียน

4. การอุดหนุนงบประมาณต่อตาดีกา

(1)ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ดาดีกา) และผู้สอนที่มีสิทธิได้รับเงินอุดหนุน จะต้องตั้งอยู่ในมัสยิดที่จดทะเบียนที่จัดตั้งแล้วเท่านั้น โดยจะให้การอุดหนุนไม่เกินมัสยิดละ ๑ แห่ง

(2) เงินอุดหมุนค่าตอบแทนผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) และค่า บริหารจัดการมัสยิด แบ่งได้ดังนี้

	จำนวนนักเรียน	จัดสรรค่าตอบ	ค่าตอบแทน	ค่าบริหารจัด	รวมเป็น
ที่	(คน)	้แทนผู้สอน	คนละ/เดือน	การมัสยิด/เดือน	เงิน
		(คน)	(บาท)	(บาท)	(บาท)
1	ไม่เกิน 80คน	2	2,000	1,000	5,000
2	120-81คน	3	2,000	1,000	7,000
3	121คน	4	2,000	1,000	9,000

- (3) คุณสมบัติผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) ดังนี้
 - 3.1เป็นผู้มีสัญชาติไทย

3.2มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปี บริบูรณ์ขึ้นไป

- 3.3มีความรู้ทางการศึกษาสายสามัญไม่ต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับ หรือเทียบเท่าตามที่ กำหนดในแผนการศึกษาแห่งชาติ หรือกฎหมายว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับแล้วแต่กรณี และมี ความรู้ด้านศาสนาอิสลามไม่ต่ำกว่าชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ ๓ ของหลักสูตรอิสลามศึกษา ตอนกลาง (มุตาวัตชีเตาะฮ์) หรือเทียบเท่า หรือมีประสบการณ์สอนศาสนาไม่น้อยกว่า ๓ ปีโดย ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด
- 3.4:ป็นผู้มีความเลื่อมใส่ในการปกครองระดับประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุขและตามแนวทางของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
- (4) ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ต้องจัดการเรียนการสอนตาม หลักสูตรอิสลามศึกษาฟัรภูอีนประจำมัสยิด พ.ศ .๒๔๔๘

5. วิธีการ

การขอรับการอุดหนุนและการเบิกจ่ายค่าตอบแทนผู้สอนและค่าบริหารจัดการมัสยิตต้อง จำเนินการดังนี้

1) ให้อิหม่ามประจำมัสยิดหรือผู้แทนจัดแบบคำขอรับการอุดหนุนตามแบบที่กำหนด จำนวน ๓ ซุด โดยสำรวจจำนวนผู้เรียน และผู้สอน ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายนของทุกปี ส่งค่อนาย ทะเบียนที่สำนักงานเขตการพื้นที่การศึกษาที่มัสยิดตั้งอยู่ จำนวน ๒ ซุด ภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ของทุกปี

2) ให้สำนักงานเขตการพื้นที่การศึกษาตรวจสอบคุณสมบัติผู้สอนของศูนย์การศึกษา อิสลามประจำมัสอิต (ตาดีกา) ให้เป็นไปหลักเกณฑ์ข้อ ๓ และรวบรวมแบบคำขอรับการอุดหนุน ส่งมายังสำนักบริหารงานคณะกรวมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ ภายใน วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ของทุกปี

3) ให้สำนักงานเขตการพื้นที่การศึกษาดำเนินการเบิกจ่ายเงิน พร้อมทั้งโอนเงินอุดหนุนค่า บริหารจัดการมัสยิดเข้าบัญชีศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด)ตาดีกา (และจ่ายเงินค่าตอบแทน ให้กับผู้สอนทุกคนเป็นรายเดือน

4) ผู้สอนที่มีสิทธิ ได้รับเงินค่าตอบแทนต้องเป็นผู้สอนอยู่จนถึงเดือนที่ขอเบิก กรณีมีการเปลี่ยนแปลงผู้สอน ให้อิหม่ามประจำมัสยิดแจ้งการเปลี่ยนแปลงต่อสำนักงานเขตการ พื้นที่การศึกษาที่ศูนย์ตั้งอยู่ ภายใน ๗ วัน นับตั้งแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง

5) ให้สำนักงานเขตการพื้นที่การศึกษาเป็นผู้รวบรวมเอกสารการเบิกจ่ายไว้เป็นหลักฐาน ในการตรวจสอบ และรายงานการเบิกจ่ายเงินอุดหนุนให้สำนักบริหารคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชนทราบ ภายใน ๑๕ ของไตรมาสถัดไป

6. เงื่อนไข

 สูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด)ตาดีกา (ที่จัดตั้งตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส พ.ศ.๒๕๔๘ จะต้องอยู่ในบริเวณชุมชนที่มัสยิดตั้งอยู่

2. ผู้สอนและมัสยิคที่เป็นศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิค(ดาดีกา) ที่เคยได้รับเงิน

ค่าตอบแทนผู้สอนและค่าบริหารจัดการมัสยิด ยังคงได้รับการอุดหนุนต่อไป

3.3รายชื่อผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งบริหารตาดีกา ดังนี้

1. ระดับจังหวัด

คณะกรรมการบริหารศูนย์ระดับจังหวัดจำนวน ๑๑ คน ประกอบด้วย

(1)	ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัด	ประธานกรรมการ
(2)	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด	กรรมการ
(3)	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	กรรมการ
(4)	ผู้แทนคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด จำนวน ๑ คน	กรรมการ
(5)	นายอารีเพ็น เจ๊ะแม ผู้แทนกรรมการอิสลาม จังหวัดยะลา	กรรมการ
(6)	นายรุสดี บาเกาะ ผู้แทนชมรมดาดีกา จังหวัดยะลา	กรรมการ
(7)	นายแวดาโอ๊ะสาและ ผู้แทนชมรมตาดีกา จังหวัดยะลา	กรรมการ
(8)	นายอับคุลละหมาด สะหมะ ผู้แทนชมรมอีหม่ามระดับจังหวัด	กรรมการ
(9)	นายยูโช๊ะ อาลี ผู้แทนชมรมอิหม่ามระดับจังหวัด	กรรมการ
(10)	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต ๑	กรรมการและเลขานุการ
(11)	หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน สพท.ยล1	กรรมการและผช. เลขาช

(2ระดับอำเภอ

คณะกรรมการบริหารศูนย์ระดับอำเภอจำนวน ๙ คนประกอบด้วย

(1)	นายอำเภอรามัน	ประธานกรรมการ
(2)	นายมาหามะอามิน มูน๊ะ ผู้แทนสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด	ุกรรมการ
(3)	นายการิง แมกาจิ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	กรรมการ
(4)	นายอาชื่อมี ยีตูวา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	กรรมการ
(5)	นายสะแปอิง เจะลง ผู้แทนกรรมการอิสลามจังหวัด	กรวมการ
(6)	นางสาวอัมพร แท่นละอาุด นักวิชาการวัฒนธรรม 7 ว	กรรมการ
(7)	ประธานชมรมอิหม่านระดับอำเภอ	กรรมการ

- (8) นายลุดฟีย์ สะดียามู เจ้าหน้าที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- (9) ประธานชมรมดาดีการะดับระดับอำเภอ

กรรมการและเลขานุการ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุก

ประชานกรรมการ

(3 ระดับต่ำบล

- ตำบลยะต๊ะ

(1) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

(2) ปลัดดำบล กรรมการ

(3) กำนั้น กรรมการ

(4) นายหะรง สะกะแย ผู้แทนอิหม่ามระดับตำบล กรรมการ

(5) นายวาฮะ อาบูเละ ผู้แทนผู้สอนดาดีกา กรรมการ

(6) ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านตะโละ กรรมการและเลขานุการ

(7) นายอิบรอเฮง เลาะตะโละ ผู้แทนชมรมตาดีกา กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

- ต่ำบลบื้อมัง

(1) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประชานกรรมการ

(2) ปลั้ดตำบล กรรมการ

(3) กำนัน กรรมการ

(4) นายมะมือลี เหย๊ะ ผู้แทนอิหม่ามระดับตำบล กรรมการ

(5) นายมานะ แยกาจิ ผู้แทนผู้สอนตาดีกา กรรมการ

(6) ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านมาแฮ กรรมการและเลขานุการ

(7) มาหะมะคูซะรี ซิลากง ผู้แทนชมรมตาดีกา กรรมการและผู้ช่วยเลขานุกา

- ตำบลบาโงย

(1) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประชานกรรมการ

(2) ปลัดตำบล * กรรมการ

(3) กำนัน กรรมการ

(4) นายอับคุลรอนิง ดาราแม็ง ผู้แทนอิหม่ามระดับตำบล กรรมการ

(5) นายมุกตา บูงอ ผู้แทนผู้สอนตาดีกา กรรมการ

(6) ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านบาโงย กรรมการและเลขานุการ

(7) นายดอรอแม มาหามุ ผู้แทนชมรมตาดีกา กรรมการและผู้ช่วยเลขานุก

- ตำบลโกตาบารู

(1) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
 ประธานกรรมการ
 (2) ปลัดตำบล
 กรรมการ
 (3) กำนัน
 กรรมการ
 (4) นายวาหะ ยามาสาเร๊ะ ผู้แทนอิหม่ามระดับตำบล
 กรรมการ
 (5) นายต่วนอูเซ็ง บือแน ผู้แทนผู้สอนตาดีกา
 กรรมการ
 (6) ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านโกตาบารู
 กรรมการและเลขานุการ
 (7) นายอาบูรอฮัง ซำซูดิง ผู้แทนชมรมตาดีกา
 กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

- ตำบลกาลอ

(1) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	ประชานกรรมการ
(2) ปลัสดำบล	กรรมการ
(3) กำนั้น	กรรมการ
(4) นายมือเล้าะ หะนะกาแม ผู้แทนอีหมามระดับตำบล	กรรมการ
(5) นายกายา หะอิบุ๊ ผู้แทนผู้สอนตาดีกา	กรรมการ
(6) ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านกาลอ	กรรมการและเลขานุการ
(7) นายอับดุลเลาะ สามะ ผู้แทนชมรมตาดีกา	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุกา

3.4 รายชื่อตาดีกาและครูผู้สอนที่ได้รับการอุดหนุนในพื้นที่งานวิจัย จำนวนผู้สอนทั้งหมด 65 คน ดังนี้

รายชื่อผู้สอนตาดีกาชมรมตาดีกาสามตำบล(ปุสตัม)

ชื่อ-สกุล	ชื่อสถานสอน	ประจำมัสยิด	หมู่ ที่	ต่ำ	อ
	จริยะศึกษา		7.1	บล	เร
นายบาสอรี เด็งพาแน	ดารุสสลาม	บ้านบาโงก็อมุ	1	ยะด๊ะ	ราม
นางสาวพาอีซ๊ะ โสไพดา	ดารุสสลาม	บ้านบาโงกือมุ	1	ยะด๊ะ	ราม
นายกอเซ็ง เจ๊ะคอมะ	ดารูสสลาม	บ้านบาโงกือมุ	1	ยะด๊ะ	ราม
นายกาเซ็ง จะบะกา	คอยรียะห์ โต๊ะมะโด๊ะ	คอยรียะห์	2	ยะด๊ะ	ราม
นางสาวมาซง อุมา	คอยรียะห์ โด๊ะมะโด๊ะ	คอยรียะห์	2	ยะค๊ะ	ราม
นางรอบีอ๊ะ จะบากา	คอยรียะห์ โด๊ะมะโด๊ะ	คอยรียะห์	2	ยะด๊ะ	ราม
นางสาวมารีเยาะ กานิเซ็ง	นูรุลอิฮซาน	นูรุลอิฮซาน	5	ยะด๊ะ	ราม
นางสาวสาลีฮ๊ะ ดีมูเละ	นูรุลอิฮซาน	นูรุลอิฮซาน	5	ยะด๊ะ	ราม
นางสาวมูรณี สะกะแย	ดารูลนาอิมตะโละ	ดารูลนาอิม	3	ยะต๊ะ	ราม

0	นายยาการียา ไสสากา	ดารุลนาอิมตะโละ	ดารุลนาอิม	3	ยะด๊ะ	รา
1	นายอิบรอเฮง เลาะตะโละ	ดารุลนาอิมตะโละ	ดารุลนาอิม	3	ยะด๊ะ	ราเ
2	นางสาวชากีเราะ สะกะแย	ดารุลนาอิมตะโละ	ดารุลนาอิม	3	ยะด๊ะ	ราเ
3	นางสาวขัยนะ นิเซ็ง	นูรุลฮีดายะห์	ยาแมะดีบุ	5	ยะค๊ะ	รา:
4	นางสาวพาดีเมาะ กานิเซ็ง	นูรุลฮึดายะห์	ยาแมะดีบุ	5	ยะต๊ะ	ราเ
5	นายมะชาเหะ ยาหะแม	ดีนฮูดา	ดีนฮูดา	1	บือมัง	571
6	นางสาวมาสีเดาะ สาและมะ	ดีนฮูดา	ดีนฮูดา	1	บือมัง	รา
7	นายมะรอซีดี เลาะแบฮอ	ดีนฮูดา	ดีนฮูดา	1	บือมัง	571
8	นายคอชี ยาหะแม	นูรุลอิห์ชาน	นูรุลอิห์ซาน	2	บือมัง	รา
9	นรางสาวสีดีหายา คอเลาะ	นูรุลอิห์ซาน	นูรุลอิห์ซาน	2	บื้อมัง	รา
0	นางสาวอามีเนาะ แวกะจิ	นูรุลอิห์ซาน	นูรุลอิห์ซาน	2	บือมัง	รา
1	นายแวมูหามะสอและ กอแล	นูรุลอิห์ขาน	นูรุลอิห์ขาน	2	บือมัง	รา
2	นายอามะ อิสมาแอ	อิสลามปราโมทย์	ยาแมะบาเหร็	3	บือมัง	รา
3	นายอับดุลราแม เซ็งมาดี	อิสลามปราโมทย์	ยาแมะบาเหร็	3	บือมัง	รา
4	นายมาหามะคูซารี ซิลากง	อิสลามปราโมทย์	ยาแมะบาเหร็	3	บือมัง	รา
5	นายอับคุลรอฮิม เหย๊ะ	อิสลามปราโมทย์	ยาแมะบาเหร็	3	บื้อมัง	รา
6	นางสาวมารียานี ดอเลาะ	ดูชงตาวา	ญูมอียะคูลชาบาบูลอิสลามีย	3	บือมัง	ราเ
7	นางสาวสีดีรอสนะ คอเลาะ	ดูซงตาวา	ญมอียะทูลชาบาบูลอิสลามียะ	3	บือมัง	รา
8	นางสาวสารีพ๊ะ ดูตาแม	ดูซงตาวา	ญูมอียะคูลชาบาบูลอิสลามียะ	3	บื้อมัง	รา
9	นายมะราวี ลียะ	ดารุสสลาม	คารุสสลาม	4	บือมัง	รา
0	นายอับคุลเลาะ นิริงจือแร	ดารุสสลาม	ดารุสสลาม	4	บือมัง	57)
1	นางสาวสารีพ๊ะ ลาเต๊ะเล๊าะ	เมี้ยะยาริ้ลอูลูม	นูรุลดีนอิสลามียะห์	4	บือมัง	ราเ
2	นายสาการียา อุมาสาและ	เมี้ยะยาริัลอูลูม	นูรุลดีนอิสลามียะห์	4	บือมัง	ราเ
3	นายมะดาโอะ หะยีละไม	นูรุลอีมาน	นูรุลอีมาน	6	บือมัง	ราเ
4	นายอ๊ะหมัด ดอละ	นูรุลอีมาน	นูรุลอีมาน	6	บือมัง	รา:
5	นางสาวยูนัยน๊ะ แยกาจิ	บาโงยก็อมุติง	อัลอิสลามียะห์	1	บือมัง	ราะ
6	นายอิดเรีย ต่อเลาะ	บาโงยก็อมู่ติง	อัสอิสลามียะห์	1	บือมัง	2.15
7	นายมานะ แยกาจิ	บาโงยก็อมูติง	อัลอิสลามียะห์	1	บือมัง	211
8	นายอับดูลรอแม มาหามุ	ดารุลนาอิม	ดารุลนาอิม	1	บาโงย	ราง
19	นางสาวฮาปือเสาะ ตาราแม	คารุลนาอิม	ดารุลนาอิม	1	บาโงย	571
10	นายหะยอ สะมะเฮง	คารุลอิสละฮ์	ดารุลอิสละฮ์	1	บาโงย	ราง
11	นายมะฮาเซ็ง หะโมะ	คารุลอิสละฮ์	ดารุลอิสละฮ์	1	บาโงย	ราเ

นายมุกดา บูงอ	นูรดีนูลอิสลาม	นูรดีนูลอิสลาม	2	บาโงย	ราม
นางสาวพาดี <mark>เมาะ</mark> ฮิง	นูรดีนูลอิสลาม	นูรดีนูลอิสลาม	2	บาโงย	ราม
นางสาวแมะสลาเม๊าะ ตันหยงมัส	ตรียาตุลอัฏฟาล	บ้านบาโงย	4	บาโงย	ราม
นางสาวรอฮานี ลือแบราเห็ง	ตรียาตุลอัฏฟาล	บ้านบาโงย	4	บาโงย	ราม
นางสาวรอกีเย้าะ มะเค๊ะ	ตรี ยาคุลอัฏฟาล	บ้านบาโงย	4	บาโงย	ราม
นางสาวนูรียะห์ แวอาลี	นะห์ฏอตุลอัฏฟาล	โกตาบารู	1 .	โกตาบารู	ราม
นางสาวรอฮีม๊ะ วาแม	นะห์ฏอตุลอัฏฟาล	โกตาบารู	1	โกตาบารู	ราม
นางสาวอามีเน้าะ วาเต๊ะ	นะห์ฏอตุลอัฏฟาล	โกตาบารู	1	โกตาบารู	ราม
นายบูรฮัน เต๊ะมะลอ	นะห์ฏอตุลอัฏฟาล	โกตาบารู	1	โกตาบารู	ราม
นายมะรอสือดี โดซารี	ราวฏอตุลยันนะห์	ราวฏอตุลยันนะห์	1	โกตาบารู	ราม
นายด่วนอูเช็ง บือแน	ราวฏอตุลยันนะห์	ราวฏอตุลยันนะห์	1	โกตาบารู	ราม
นายอัลคุลผาค๊ะ ยามาสาเร๊ะ	อัลมูบารัค	อัลมูบารัค	3	โกตาบารู	ราม
นายอาลียาฮ สามะแม	ยัลมูบารัค	อัลมูบารัค	3	โกตาบารู	ราม
นายอาบูรอฮัง ซำซูดิง	อัลมูบารัค	อัลมูบารัค	3	โกตาบารู	ราม
นางสาวคอปือเสาะ หะรง	นูรูลกุรอาน	นูรูลกุรอาน	2	โกตาบารู	ราม
นายมาหะมะรอสดี แวอีแต	นูรูลกุรอาน	นูรูลกุรอาน	2	โกตาบารู	ราม
นายมาหามู เจะโกะ	นูรูลกุรอาน	นูรูลกุรอาน	2	โกตาบารู	ราม้
นายมะหามะรอพี แตบาซา	ตัวบียะห์ขิบยัน	บ้านกาลอ	3	กาลอ	ราม
นายมาหามะ นิราเห็ง	ตัรบียะห์ชิบยัน	บ้านกาลอ	. 3	กาลอ	รามิ
นายมะตาบีอิง หะระตี	คัรบียะห์ชิบยัน	บ้านกาลอ	3	กาลอ	ราม้
นางลาวฟาดีละห์ ตาเฮ	ตัรบียะห์ชิบยัน	บ้านกาลอ	3	กาลอ	รามิ
นายกายา หะอิบุ๊	ยามีอุลมุสลีมีน	ยามีอุลมุสลี่มีน	1	กาลอ	ราม
นายชาลี คามิ	ยามีอุลมุสลีมีน	ยามีอุลมุสลีมีน	1	กาลอ	ราม็
นางสาวซอบารีย๊ะ กะอิบุ๊	ยามีอุลมุสลีมีน	ยามีอุลมุสลี่มีน	1	กาลอ	รามั

บทที่4

บทเรียนจากการดำเนินงาน แนวทางการดำเนินงานต่อไปของชมรม และสิ่งที่นักวิจัยและชุมชนได้เรียนรู้จากการทำวิจัย

1. บทเรียนจากการดำเนินงาน ทำไมไม่สามารถทำงานได้

• การประสานงาน

เนื่องจากกระบวนการทำงานวิจัยจำเป็นต้องอาศัยทีมงานที่เป็นนักวิจัย แต่จากการทำงาน ที่ผ่านมาพบว่าไม่สามารถพบปะอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากชาดคนประสานงานกลาง ทำให้งาน ชะลอและล่วงเลยระยะเวลา

ภาระงานตามนโยบายในพื้นที่มาก / ยุทธศาสตร์ 3 จชต .เป็นผลให้ทีมงาน
 เปลี่ยนบทบาท

ด้วยทีมงานวิจัย มีภาระงานเพิ่มมากขึ้นจนกระทบงานวิจัยโดยเฉพาะงานยุทธศาสตร์ จังหวัดเป็นเหตุให้ทีมงานส่วนหนึ่งต้องไปประชุมสัมมนา โดยเฉพาะคนที่เป็นครูตาดีกาที่ฝ่ายรัฐ ต้องการพัฒนาทุกด้านในฐานะเป็นผู้สอนตาดีกา ตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการที่ตาดีกาได้ถูก โอนจากกระทรวงมหาดไทยสู่กระทรวงการศึกษา ครูจึงจำเป็นไปมีบทบาทเป็นคณะกรรมการศูนย์ ตาดีกา ซึ่งกิจกรรมที่ดำเนินการผ่านมา ได้แก่การอบรมศักยภาพผู้สอน เร่งศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เพื่อแก้ปัญหาสังคมชายแดนภาคใต้ จากนั้นมีการอบรมวีธีการสอนหลักสูตรตาดีกา ตลอดจนการ บริหารตาดีกา โดยเนื้อหาสาระสำคัญจากที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นการอบรมชี้แจงเกี่ยวกับ การเปลี่ยนแปลงตาดีกาจากกระทรวงมหาดไทย มาสู่กระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้กรรมการทุกคนได้ ไปเข้าร่วมการประชุมครั้งนี้

เดิมทีเดียวการวิจัยครั้งนี้ต้องการแก้ปัญหาตนเองโตยเฉพาะการแก้ปัญหาเรื่องการบริหาร ทั้งสถานที่อุปกรณ์ ครูผู้สอนที่มีปัญหาเรื่องค่าตอบแทน ซึ่งที่ผ่านทางชมรมมีการแก้ไขกันเอง เพราะขณะนั้นไม่มีหน่วยงานรัฐดูแลซัดเจน เมื่อนโยบายหลังปี 48 กระทรวงศึกษาธิการได้มาดูแล เรื่องค่าตอบแทนครูเป็นเงิน 2,000 บาท ต่อเดือน มีการส่งเสริมให้ครูไปศึกษาต่อการเปลี่ยนแปลง ดังกล่าวทำให้บทบาทของชมรมตาดีกาปุสตัมเปลี่ยนไปเป็นบทบาทร่วมกันทำ เนื่องจาก

.1 บุคลากรของชมรมส่วนหนึ่งไปเป็นทีมงานเป็นคณะทำงานร่วมกับตัวแทน กระทรวงศึกษาธิการ ระดับคณะทำงานเป็นกรรมการเป็นคณะกรรมการสามจังหวัดชายแดน ภาคใต้ เพื่อดูความต้องการของตาดีกาทุกด้าน มีคณะกรรมการระดับอำเภอโดยนายอำเภอเป็น ประธาน มีคณะกรรมการระดับตำบลได้มีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประธาน และมี กรรมการศูนย์ตาดีกา ซึ่งในระดับตำบลมีตัวแทนของครูตาดีกา 1 คน เป็นคณะกรรมการนิเทศน์ ดาดีกาในพื้นที่ มีบทบาทกำกับดูแล ตรวจตราตาดีกาทั้งความต้องการและปัญหา ช่วยเป็นผู้ ประสานงานการประชุมแต่ละครั้ง ดำเนินการจัดส่งเอกสารตลอดจนข้อมูล จากเขตสู่ตาดีกา และ จากตาดีกาสู่เขต ดังนั้น โดยรวมแล้วตาดีกาที่มีปัญหาในด้านต่าง ๆ ได้ถูกนำเสนอเพื่อการ แก้ปัญหาดังกล่าวแล้ว

.2การเปลี่ยนแปลงในระดับตาดีกาแต่ละพื้นที่บางแห่งมีการร่างระเบียบบริหารตาดีกา เช่น ตำบลบือมัง มีคณะกรรมการ 12-7 คน มีบทบาทหน้าที่ต้องรับผิดชอบตาดีกามากขึ้น

.3บุคลากรส่วนหนึ่งไปเป็นคณะทำงานต่าง ๆขององค์กรในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นคณะทำงาน ยุทธศาสตร์จังหวัด (คุณยามิง โช๊ะบารู) เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เป็น คณะกรรมการในหมู่บ้าน เป็นคณะกรรมการกีรออาตี คณะทำงานธนาคารชุมชน สหกรณ์ชุมชน ชุดรักษาความสงบประจำหมู่บ้าน

• มีความระแวงและไม่ปลอดภัยในชีวิต

ภายใต้สถานการณ์เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ทำให้องค์กรต่าง ๆ ในชุมชนถูกรัฐจับ

มองว่าทำอะไร อย่างไร ได้ส่งผลกระทบต่อกระบวนการทำงานและงานวิจัยมากที่สุด เนื่องจาก สมาชิกและคณะทำงานบางคนรู้สึกว่าไม่มีความปลอดภัยในชีวิตมีความหวาดระแวงและไม่ไว้ใจซึ่ง กันและกัน ไม่กล้าที่ขับเคลื่อนหรือจัดกิจกรรมใด ๆ เกี่ยวกับงานสาธารณะ ไม่กล้ามาเข้าร่วมใน สถานที่ของศูนย์ตาดีกาปุสตัม ด้วยมีแผ่นปลิวเตือนและมีการถอนแผ่นป้ายของชมรมตาดีกาปุสตัมจากนั้นทางฝ่ายรัฐจัดเวทีผู้นำศาสนามีการแจกแผ่นพับแนวทางการปฏิบัติตาม พ.ร.ก .การ บริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ 2548 สำหรับประชาชน ซึ่งเป็นสิ่งที่คนในพื้นที่ต้อง ศึกษาและทำความเข้าใจ ยิ่งกว่าการเข้าใจเองสิ่งสำคัญคือ หน่วยงานรัฐหรือที่เป็นชุดปฏิบัติการ รักษาความสงบในพื้นที่ต้องมีความเข้าใจภาคประชาชนและต้องปฏิบัติตาม พ.ร.ก .นั้น อย่าง เคร่งครัดด้วย

การสร้างกระแสของฝ่ายรัฐ สร้างความเข้าใจผิดให้กับสังคม ก็คือ การเชิญตัวแทนใน พื้นที่ตำบลบือมัง ไปอบรมจำนวน 27 คน แต่ออกข่าวว่าเป็นผู้มอบตัวจากเหตุการณ์ความไม่สงบ แม้ขณะนี้จะถูกปล่อยตัวกันหมดแล้ว แต่ความรู้สึกหวาดระแวงและไม่ไว้ใจ ความเสียหายของ ตักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และชื่อเสียงทางประวัติ ถูกสังคมมองในแง่ลบไปด้วย เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้บางคนที่รู้สึกเดือดร้อนมาก ๆได้หนีออกไปจากพื้นที่ จนในที่สุดพื้นที่บางจุดของการวิจัยถูก กำหนดให้เป็นพื้นที่สีแดง อาทิ หมู่ 1 และ หมู่ 3 ของตำบลบือมัง หมู่ 1 หมู่ 3 ตำบลกาลอ ตำบลยะตะทั้งดำบล นอกจากนั้นมีการจดชื่อสมาชิกเวลาที่หน่วยงานฝ่ายทหารมาแจกของ

สิ่งที่สถานการณ์ความไม่สงบได้สร้างผลกระทบต่อแนวทางการทำงานของชุมชน คือ

- 1. กิจกรรมที่เคยจัด กิจกรรรมตาดีกาสัมพันธ์ 2 ครั้ง ต่อปี ที่ผ่านมา ไม่สามารถจัดได้ เพราะ คณะทำงานขาดขวัญและกำลังใจที่จะทำ ด้วยภัยคุกคามของการจับโต๊ะครูไปสอบสวน
 - 2. กลัวที่จะจัดการประชุม เพราะอาจถูกมองว่าเป็นกลุ่มปลุกระดม

2. แนวทางการทำงานของของชมรมในปัจจุบัน

1.นั้นความร่วมมือกับศึกษาธิการ มีการบูรณาการในเรื่องงานตาดีกาที่ชัดเจนขึ้นและมี แผนการพัฒนาและแก้ปัญหาทั้งด้านบุคลากรผู้สอน แหล่งงบประมาณ หลักสูตรและการบริหาร จัดการ

2.เป็นบทบาทที่เน้นการประสานความร่วมมือกับเขตการศึกษาที่ 1 ยะลา สร้างการเรียนรู้ ในกระบวนการพัฒนาตาดีกาทั้งระบบแก่คณะกรรมการ

3. ตาดีกาบางแห่ง เช่น ตาดีกา ตำบลบือมัง มีการรวมตัวขึ้นใหม่เป็นชมรมตาดีกา ตำบลบือมัง สมารถเชื่อมโยงองค์กรท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นๆ ได้ ที่ผ่านมาองค์การบริหารส่วน คำบลให้ความร่วมมือและสนับสนุน เริ่มมีการจัดกิจกรรมด้านการก็พาโดยได้รับงบจากอบต . 40,000บาท สนับสนุนกิจกรรมอบรมจริยธรรม การซื้ออุปกรณ์ เก้าอี้ กิจกรรมสาธารณกุศลใน พื้นที่ อาทิ งานเมาลิด เข้าสุนัต ทำที่หามศพ ด้วยตำบลแห่งนี้มีคณะครูตาดีกา 5 คน เป็น สมาชิก อบต .ประธานสภา

4. กระบวนการทำงานภายในของชมรมเอง กลับไม่กล้าขยับกิจกรรมใด ๆ เพราะไม่ สะควกที่จะมีการจัดประชุมเพื่อปรึกษาหารือ ซึ่งอาจจะทำให้รัฐมองการรวมกลุ่มกลายเป็นอื่น จำเป็นต้องร่วมดำเนินงานกับเขตพื้นที่การศึกษา

ดังนั้น ภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ สามารถสรุปประเด็นสำคัญๆ ที่ทาง ชุมชนต้องการแก้ปัญหามากที่สุด เรียงลำดับ ดังนี้

ประการที่ 1 ต้องการให้มีการแก้ปัญหาความไม่เข้าใจ และปัญหาขาดความร่วมมือ ความสามัคคี และการละเลยที่จะ "เข้าใจ –เข้าถึง- พัฒนา"ของเจ้าหน้าที่รัฐ(หน่วยงานรัฐ)

ประการที่ 2 ต้องการให้มีการจัดการปัญหาตาดีกา เพราะทีมงานไม่สามารถขับเคลื่อน งานได้

3. แนวทางและกิจกรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในพื้นที่และการพัฒนางานการศึกษาชุมชน

สิ่งที่จำเป็นต้องทำเพื่อแก้ปัญหา สร้างความเข้าใจในพื้นที่และการพัฒนางานการศึกษา ชุมชนในเรื่องที่สำคัญ ๆ ตามลำดับ ดังนี้

1. สร้างความมั่นคง โดย

-ข้าราชการที่จะมาปฏิบัติงานในพื้นที่ 3 จชต .จะต้องมีการอบรมในเรื่องประเพณี วัฒนธรรมของอิสลามให้เข้าใจก่อน ทั้งนี้ หน่วยงานเบื้องบนต้องให้ความรู้ – ความเข้าใจ ในวิถีชีวิตคน 3 จชต .ก่อนลงมาในปฏิบัติในพื้นที่ ทั้งเรื่องการแต่งกาย การปฏิบัติศาน กิจ การประกอบอาชีพ วิถีชีวิตของคนในพื้ง(ที่) รู้จักคนใน (ในขณะเดียวกันต้องทำตัวให้ เหมาะสมกับวัฒนธรรมในพื้นที่ เช่น แต่งตัวให้มิดชิด ความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง สัตว์ เลี้ยง (หมา) การอยู่ การกิน มีข้อมูลความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมการอยู่ การทำงานร่วมกัน

-ให้ประชาชนในพื้นที่มีความรู้ในเรื่องสิทธิเสรีภาพ กฎหมายเบื้องต้น พ.ร.ก . เพื่อเป็นเกราะป้องกันตัวเองของประชาชน

2.การพัฒนา โดยการ

-พัฒนาด้านจิดใจ โดยเอาหลักศาสนามาเสริมสร้างจิตใจ เช่น แทรกในคุด เบาะฮวันศุกร์ การจัดสัมมนาเรื่องวิถีชีวิต

-พัฒนาด้านสติปัญญา โดยเอาการศึกษามาเสริมสร้างความรู้ในระดับแกนนำ เยาวชน เช่น การสร้างความเข้าใจเรื่องการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

-พัฒนาด้านร่างกาย โดยมีกิจกรรมกายบริหารสำหรับผู้สูงอายุ-ผู้สูงวัย ในแนวทางและกิจกรรมดังกล่าวนั้นจะต้องมีผู้ดูแลและรับผิดชอบดังนั้นเพื่อให้แนวทางและ กิจกรรมดังกล่าวลุล่วงไปด้วยดีทางชมรมปุสตัมได้เสนอผู้ที่มีความเกี่ยวข้องดังนี้

- 1. ด้านการสร้างความมั่นคง
 - (1) หนุนเสริมข้อมูลความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม และวิถีชีวิต 3 จชต .ประกอบด้วย
 - คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด
 - วัฒนธรรมจังหวัด
 - หน่วยงานรัฐ (ทหาร ดำรวจ ข้าราชการพลเรือน ผู้ปกครอง)
 (2)หนุนเสริมข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ กฎหมาย กฎหมาย พ.ร.ก.
 - กรมคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ
 - อาสาสมัครยุติธรรม
 - คณะทำงานด้านสิทธิ -เสรีภาพ
 - นักกฎหมายมุสลิม (ชมรมนักกฎหมายมุสลิม)
 - ประชาชนในพื้นที่

2. ด้านการพัฒนา

- (1)พัฒนาจิตใจ ประกอบด้วย คณะ กรรมการอิสลาม หมอจิตวิทยา อีหมาม/ โต๊ะครู วันมูหำมัดนอร์ มะทา
- (2) พัฒนาร่างกาย ประกอบด้วย อบต .อบจ .นักพัฒนา
- (3) พัฒนาสติปัญญา ประกอบด้วย บุคลากรเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 ครู กศน . สถานศึกษาในพื้นที่

4. สิ่งที่นักวิจัยได้เรียนรู้จากการทำวิจัย

นายวาฮับ ดีมูเละ (หัวหน้าโครงการวิจัย) พูดถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการดำเนินงานวิจัย ว่า "ด้านสาระเนื้อหา ทำให้เข้าใจระบบการบริหาร เกิดแนวคิดใหม่ ๆ ด้านการบริหาร ซึ่งเดิมคิดว่า ยังมีไม่มาก การวิจัยทำให้ได้ความเป็นเพื่อนจากการสร้างทีมงานวิจัยก่อให้เกิดการเรียนรู้ และมี การแลกเปลี่ยน สร้างความคุ้นเคยกัน ด้วยโครงการเน้นการทบทวนบทเรียนที่ผ่านมา ความ หลากหลายของทีมงานทำให้ได้ประสบการณ์ที่แตกต่าง

การดำเนินงานที่จัดลำดับการทำงานที่เป็นขั้นตอน มีเวทีการพูดคุยเพื่อสะท้อนปัญหา การ นำเสนอผ่านเวทีต่าง ๆ ทำให้สามารถถ่ายทอดได้ เนื่องจากการจัดเวทีการประชุมเปรียบเสมือน เป็นเวทีฝึกให้มีโอกาสได้พูด และท้ายที่สุด การวิจัยทำให้รู้จักความรับผิดชอบในหน้าที่ ได้ ตระหนักอย่างลึกซึ้งว่าผลของการมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่อย่างดีนั้นส่งผลให้เกิดประโยชน์มาก เพียงใด

กระบวนการวิจัยที่ศึกษาห้าตำบล ทำให้ได้รู้ถึงปัญหาในชุมชน ซึ่งจากเดิมไม่เคยรู้มาก่อน เลยว่าในชุมชนเกิดปัญหายะไรบ้าง ได้เรียนรู้ปัญหาอย่างเป็นระบบแล้วหาทางแก้ไข นับเป็นการ รวมดัวที่ชัดเจน

กาจัดเวทีทำให้ได้รับเสียสะท้อนจากชุมชนอย่างแท้จริง ได้เห็นว่าปัญหาและความต้องการ ของชุมชนระดับนั้นกลับเป็นปัญหาและความเดียวกัน ทุกคนเห็นร่วมในทุกปัญหาและทุกประเด็น จุดนี้ทำให้เกิดพลังในการแก้ปัญหา แต่ที่รู้สึกว่ายังอ่อน คือ เสียดายที่ยังไม่มีโอกาสได้สะท้อน ปัญหาให้ภาครัฐ โดยเฉพาะ อบต .ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดชุมชนที่สุดกลับไม่มีโอกาสได้ให้เขา รับรู้ ซึ่งถ้าตามแผนงานวิจัยนั้นจะมีการจัดเวที เพื่อฟังเสียงสะท้อนของแต่ละ อบต .แต่ก็ไม่ทำ กิจกรรมส่วนนี้ หากสามารถดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้ตั้งแต่ต้นได้ จะทำให้ได้รับแนวทาง แก้ปัญหาต่างๆ ได้ดีขึ้นอย่างแน่นนอน อย่างน้อยได้กำลังใจมากขึ้น อย่างเช่น ต.บือมัง ที่นักวิจัย มีการเชื่อมโยงข้อมูล จากการประชุมให้หน่วยงาน อบต .มากกว่า ตำบลอื่น ทำให้คุณภาพด้าน การแก้ปัญหาในตำบลบือมังดีกว่าดำบลอื่น ๆ อีกส่วนหนึ่งการมีทีมงานที่หลากหลายทำให้เห็นถึง ความเข้มแข็งของทีมงานที่มาจากดำบลอื่น ๆ

เข้าใจการทำงานของการทำงานของ อบต.ดีว่า อบต เองก็มีงานมากพอ แต่ที่สำคัญคือ การเอาใจใส่อย่างทั่วถึง การแบ่งเวลาและความรับผิดชอบที่เสมอภาคกันก็จะทำให้ทุกอย่างง่ายขึ้น

ยอมรับว่า ภายในสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น ตนรู้สึกว่างานวิจัยได้สร้างโอกาสทำ ให้รู้สึกลดความระแวงจากภาครัฐ รู้สึกปลอดภัยในการรวมตัวจัดประชุม เช่น ตอนที่เหตุการณ์ ความไม่สงบเกิดขึ้นใหม่ มีทหารและตำรวจ 4 คน เข้ามาถามถึง อาซีพและการจัดตั้งชมรม ตนก็ ได้ชี้แจงเกี่ยวกับตาดีกาและที่มาของชมรมแล้วได้พูดถึงว่าชมรมตนเองมีการทำวิจัยเกี่ยวกับตาดี กาใน ห้าตำบล เมื่อเจ้าหน้าที่ได้ฟัง จากนั้นก็ไม่เคยมาถามว่าชมรมทำอะไรอีกเลย จุดนี้ทำให้เห็น ว่างานวิจัยมีส่วนช่วยให้นักวิจัยมีโอกาสได้ใช้ชีวิตที่ลดความหวาดระแวงและรู้สึกบลอดภัยมาก ขึ้น "

นายมานะ แยกาจิ (เลขานุการ)

- "ได้เรียนรู้การทำงานของชุมรมทั้งปัญหาและอุปสรรค์"
 2"ปลุกความสำนึกของนักวิจัยให้มีความรับผิดชอบในการทำวิจัยให้สำเร็จลุล่วงยิ่งขึ้น"
 3"เพิ่มความรู้และได้รับประสบการณ์"
- 4. "รู้จักการจดบันทึกจากการประชุม"
- 5. "ได้พูดคุยและปรึกษาปัญหากับคนที่มีความรักและความชอบทั้งด้านการศึกษาเหมือนเรา" 6 "ค้นหาจุดเด่นและจุดด้อยของทีมบริหารเพื่อพัฒนาต่อไป"
- 7. "สามารถน้ำจุดด้อยในครั้งนี้ไปพัฒนาชมรมค่อไป"

นายอ๊ะหมัด ดอละ (รองเลขานุการ) การวิจัยนั้นเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งนำมาในความถูกต้อง ชัดเจนของข้อมูล การหาข้อเท็จจริงนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นอยู่ตลอดเวลาเพื่อจะนำยกระดับให้ดีขึ้น ต่อไป ส่วนที่ไม่ดีก็เอาไปปรับปรุง แก้ไข เปลี่ยนแปลงเพื่อมาใช้เป็นประโยชน์อีกทั้งเป็นทบเรียนใน คราวต่อไป.

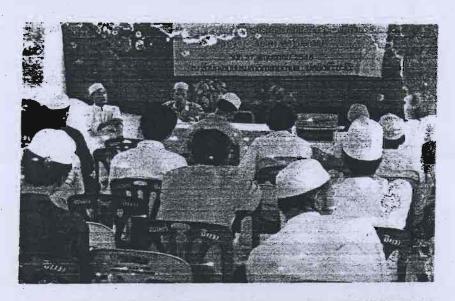
จากการที่ได้รับเป็นหนึ่งในคณะทีมวิจัยของชมรมปุสตัมนั้นนับว่าเป็นก้าวหนึ่งของผมที่จะ หาประสบการณ์และความรู้นอกห้องเรียน และการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นให้มากขึ้นถึงแม้ว่าจะมี ข้อด้อยในตัวและอ่อนความสามารถ ประสบการณ์ด้านการวิจัย อีกทั้งการวิจัยในระดับนี้ยังรู้สึกว่า ประโยชน์และความสำคัญหรือความจำเป็นยังไม่มากนัก มิหน่ำซ้ำในการทำงานวิจัยแต่ละครั้งก็ อาจจะเป็นการประกอบธุรกิจของบุคคลหรือกลุ่มหนึ่ง ๆ ไปในตัวซึ่งนำมาของคาดเคลื่อนหรือ ผิดพลาดของข้อมูลได้.

5. สิ่งที่ชุมชนได้เรียนรู้จากการทำวิจัย

- 1. สำหรับคนที่ในชุมชนที่มีความรู้จะเห็นว่างานวิจัยเป็นสิ่งที่ดี เพราะผู้ที่จะมาทำงานนี้ได้ต้องเป็น ผู้มีความรู้ความสามารถพอ และสามารถเข้ากับชุมชนได้เป็นอย่างดี ส่วนคนที่ไม่มีความรู้เลย มักไม่เข้าใจถึงงานวิจัยซึ่งต้องอาศัยการอธิบายให้เข้าใจก่อนว่างานวิจัยคืออะไร และเกิด ประโยชน์อย่างไรกับชุมชน
- 2. ซุมชนได้รับรู้ปัญหาและอุปสรรค์ของการดำเนินงานของชมรม
- 3. เปิ⊛ช่องทางให้ชุมชนได้ตระหนักถึงความจำเป็นของการพัฒนาชมรมและการเรียนการสอนตา ดีกา
- 4. สร้างความกระดื้อรื้อรันให้ชุมชน
- 5. งานวิจัยนี้สามารถนำไปประยุกต์ในการจัดการองค์กรอื่นๆ ในพื้นที่เช่น การบริหารมัสยิด เป็น ด้น
- 6. ชุมชนในพื้นที่สามารถนำจุดเด่นจุดอ่อนไปปฏิบัติในการพัฒนาชุมชนต่อไป

ภาคผนวก

1. กิจกรรมการนำเสนอโครงการวิจัยสู่ชุมชน

4. คู่มือแนวการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาฟัรภูอีนประจำมัสยิด ฮ.ศ.1426/พ.ศ.2548

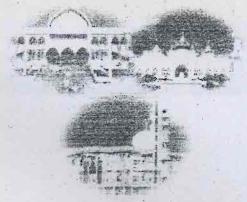
5. คู่มือแผนการจัดการการเรียนรู้หลักสูตรอิสลามศึกษาฟัรภูอีนประจำมัสยิด ฮ.ศ. 1426/พ.ศ.2548 ช่วงชั้นที่ 1 ปีที่ 1

6. ได้รับคู่มือแผนการจัดการการเรียนรู้หลักสูตรอิสลามศึกษาพัรภูอีนประจำมัสยิด ฮ.ศ.1426/พ.ศ.2548 ช่วงชั้นที่ 2 ปีที่ 4

> แผนจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรอิสลามศึกษาฟัรภูฮิ้น ประจำมัสชิด พ.ศ. 2548 / ฮ.ศ. 1426

> > ช่วงชั้นที่ 2

อิสสามศึกษาตอนตัน ปที่ 4

กรมการปกครอง กระทรวงมหาคไทย

7. ประกาศจังหวัดยะลา เรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการบริการศูนย์ การศึกษา อิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ระดับจังหวัด ระดับอำเภอและระดับตำบลที่อยู่ใน สังกัด สพท.ยะลา เขต1

ที่อยู่ในสังกัดสำนัก ภามจะพื้นที่การศึกษาตะอา การ 1

ล้ายหมะรัฐบบครี มีบดีเมื่อวันที่ 25 สุภาคม 2548 เรื่องการโซนภาพกิจในการ ดูแลกลเครียดาติการีม + จ๊อกาัตรายแดนภายใต้เรื่องออกราสติกมาอีกามเป็นคู่ขุนภ ซึ่งเสริม ดบับตนุมเลาลีกา ตั้งแต่ปัจจุประมาณ 2545 เป็นตันไม่ ในการนี้ กระทะวงศึกษาลีการจึงใต้เ ระเบียบว่าด้วก สูนซ์การศึกษาก็สถายประจำนักซิด(คาดีกา) ในจังหวัดปีผลานี อะกา พราธิวาส ส.วาคะ ชื่น โดยทำหนดให้มีคละบารบกรรบริหารศูนย์ฯ ตั้งแล้วขดิบสำนักผู้ครรมราชการ ระดังจำหวัด ระดับซึ่งแห่ง ระดับข้ามก และระดับซูนด์ๆ เพื่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม หม่ว.สมุน การรัฐการศึกษาในตาศึกร

นะนั้น เล่นให้เป็นใปสาเมาใหม่ระสงพ์แห่งระเบียบกระพร เหลืกษารีการ จังหวัด ace เริ่มเป็นสมควรประกุ ซะเค่งทั้งบุคคณที่ เร่าแห้นคณะกรรมการจุเริ่มการศูนธ์การศึกษายิสถาม ประจำนักมีผดาลีกา, ระดับจักหรืด ระดับอำเภอ และระดับคำบุล ในอังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ กละค้าขายเลา (พ.ศ.) ติงงานการเก็บโรกกฎในการเคยากตั้งเปรียกาศนี้

- คณะคราบการบริหารศูนย์ฯ มีรำบารยน้ำที่ ดังนี้ สำหนองก. พางพัฒนาส่งสร้อสนับสนุนราสรนิย. งานรองศูนย์
- 1. ระคมหรัสรายระย 🗸 ระดาบงานก็มหน้ามงานภาษารัฐและเทคขามสิ่นพัฒนาสูนก์
- รักษะตัวสามารักราร โรกการดำเนินงานของสูนต์เละรากงานอักษาเกษณ์ขยา และตั้ง.

ให้คณะพรรมกา . ไได้รับแต่งตั้งตามประการนี้ ปฏิบัติกน้ำที่ตั้งแต่รับ ซึ่ In the liter could be

ilianus in Sun. Il Chump min. 2549

x20-mes (พาคาสมาร์ สาราชเรียน์) สำนาจการคาสารถ